muqəddəs kitab

Padixahlar

ikkinqi qisim

PADIXAḤLAR
ikkinqi ḳisim

Muḳəddəs Kitab - Kona Əḥdə
(Təwrat, Zəbur wə Pəyoɣəmbərlər)

12-ḳisim

1950-yilidiki «Muḳəddəs Kitab»ning
uyoɣurqə tərjimisi ḥazirḳi zaman
uyoɣur tilioɣa əzgərtildi

2013
Dəsləpki nusha

www.dunyaningnuri.com

PADIXAḤLAR
ikkinqi ḳisim

Eliya Ahazyaoƣa tənbiḥ beridu

1 [1] Ahab əlgəndin keyin Moab Israilning itaitidin qiḳip kətti. [2] Əmma Ahazya
Samariyədə turoƣanda balihanining bir pənjirisidin yiḳilip qüxüp kesəl
bolup, həwərqilər əwətip ularoƣa eytti: «Berip, Əḳronning Təngrisi Baal-
Zebubtin mən tooƣruluḳ: ‹ Kesilidin saḳiyamdu?› dəp soranglar» dedi.
[3] Lekin **Hudawəndining pərixtisi** tixbəlik Eliyaoƣa eyttiki: «Ḳopup,
Samariyəning padixaḥining həwərqilirigə uqrap, ularoƣa eytḳinki: ‹ Israilda
bir Təngri bolmioƣini üqün Əḳronning Təngrisi Baal-Zebubtin sorioƣili
barisilərmu? [4] Uning üqün Hudawəndə mundaḳ eytiduki: «Sən yatḳan
ornungdin qüxməy, bəlki xəksiz əlisən»›». Eliya xuni dəp kətti.
[5] Həwərqilər uningoƣa yenip kəlgəndə padixaḥ ulardin: «Nemixḳa yenip
kəldinglar?» dəp soridi. [6] Ular uningoƣa eytti: «Bir adəm bizgə uqrap eyttiki:
‹ Silərni əwətkən padixaḥḳa yenip berip, uningoƣa: ‹ Hudawəndə mundaḳ
eytiduki: «Israilda bir Təngri bolmioƣini üqün Əḳronning Təngrisi Baal-
Zebubtin sorioƣili barisilərmu? Uning üqün sən yatḳan ornungdin qüxməy,
bəlki xəksiz əlisən dənglar»› dəp eytti» dedi. [7] U ulardin soridiki: «Silərgə
uqrap bu səzlərni eytḳan adəm ḳandaḳ kəründi?» [8] Ular uningoƣa: «U qaqliḳ
bolup, beligə bir yaoƣaḳ kəmirini baoƣlioƣanidi» dəp eytti. Padixaḥ: «U bolsa
tixbəlik Eliya ikən» dedi.
[9] Andin bir əllik bexi bilən uning tegidiki əllik adəmni uning ḳexioƣa əwətti. Bu
kixi uning ḳexioƣa barsa, mana u əzi taoƣning qoḳḳisida olturidu, u uningoƣa:
«Əy Hudaning adimi, padixaḥ seni qüxüp kəlsun dəydu» dəp eytti. [10] Lekin
Eliya əllik bexioƣa: «Mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot qüxüp sən
bilən əllik adimingni kəydürsun» dəp jawab bərdi. U ḥaman asmandin ot
qüxüp, uning əzi bilən əllik adimini kəydürüwətti.
[11] Yənə bir əllik bexi bilən uning tegidiki əllik adəmni uning ḳexioƣa əwətti.
U səz baxlap uningoƣa: «Əy Hudaning adimi, padixaḥ seni qüxüp kəlsun
dəydu» dəp eytti. [12] Lekin u ularoƣa: «Mən Hudaning adimi bolsam, asmandin
ot qüxüp, sən bilən əllik adimingni kəydürsun» dəp jawab bərdi. U ḥaman
asmandin Hudaning oti qüxüp, uning əzi bilən əllik adimini kəydürüwətti.
[13] Üqinqi mərtiwə yənə bir əllik bexi bilən uning tegidiki əllik adəmni əwətti.

Bu üqinqi kəlgən əllik bexi qikip yetip kəlgəndə, Eliyaning aldida tiz püküp uningoqa yalwurup eyttiki: «Əy Hudaning adimi, mening jenim bilən sening bu əllik kulungning janliri sening kəzliringdə əziz bolsun. 14 Mana asmandin ot qüxüp, ilgiriki ikki əllik bexi bilən ularning tegidiki əllik əllik adəmlirini kəydürüwətti. Lekin mening jenim sening kəzliringdə əziz bolsun» dedi.
15 **Hudawəndining pərixtisi** Eliyaoqa: «Sən korkmay uning bilən qüxüp baroqin» dedi. U kopup, uning bilən qüxüp, padixahning kexioqa berip, 16 uningoqa eytti: «Hudawəndə mundak eytiduki: ‹ Səz sorioqili Israilda Huda bolmioqandək Əkronning Təngrisi Baal-Zebubtin sorioqili həwərqilər əwətkining üqün sən yatkan ornungdin qüxməy, bəlki xəksiz əlisən dedi›» dəp eytti. 17 U əzi Eliya dəp bərgən Hudaning səzigə muwapik əlüp kətti. Uning ooqli bolmioqaq Yəhoramning əzi Yəhuda padixahi Yəhoxafatning ooqli Yəhoramning ikkinqi yilida uning ornida padixah boldi.
18 Ahazyaning baxka ixliri bilən kiloqan əməlliri tooqrisida Israil padixahlirining tarih kitablirida pütülgəndur.

Eliya asmanoqa kətürülidu

2 1 Hudawəndə Eliyani bir kuyunda asmanoqa alidioqan wakitta Eliya bilən Elixa Gilgaldin qikip bariwatatti. 2 Eliya Elixaoqa eytti: «Munda kaloqin, qünki Hudawəndə meni Bəytəlgə əwətti». Lekin Elixa səzləp: «Tirik Hudawəndə bilən ant iqip, əz jeningning üstidə kəsəm kilimənki, seni koymaymən» degəndə ular Bəytəlgiqə qüxüp berixti. 3 U wakit Bəytəldiki pəyoqəmbər xagirtliri Elixaning kexioqa kelip, uningoqa eyttiki: «Biləmsənki, Hudawəndə bügün hojangni bexingning üstidin kətürüp, səndin elip ketidu». U eytti: «Bilimən, lekin xük turunglar» dedi.
4 Eliya uningoqa: «Əy Elixa, munda kaloqin, qünki Hudawəndə meni Yerihooqa əwətti» dedi. Lekin u əzi: «Tirik Hudawəndə bilən ant iqip, əz jeningning üstidə kəsəm kilimənki, seni koymaymən» dəp eytsa, ular Yerihooqa berixip yətti. 5 U wakit Yerihodiki pəyoqəmbər xagirtliri Elixaning kexioqa kelip uningoqa eytti: «Biləmsənki, Hudawəndə bügün hojangni bexingning üstidin kətürüp elip ketidu» dedi. U əzi: «Bilimən, lekin xük turunglar» dedi.
6 Eliya uningoqa eytti: «Munda kaloqin, qünki Hudawəndə meni Iordanoqa əwətti». Lekin u səzləp: «Təngring Hudawəndə bilən ant iqip, əz jeningning üstidə kəsəm kilimənki, seni koymaymən» degəndə u ikkəylən ketip berixti.
7 Əmdi pəyoqəmbər xagirtliridin əllik kixi berip, yirakтin karap turatti. Əmma u ikkəylən Iordanning boyida tohtap turdi. 8 Eliya əz yepinqisini elip katlap suni ursa, su u tərəpkə bu tərəpkə ikkigə bəlünüp turup, ikkilisi kuruk

yərdikidək ətüp kətti. [9] Ətüp kətkəndə Eliya Elixaoɣa: «Mən səndin elinmasta sanga ķilidioɣinimni tələp ķiloɣin» dəp eytti. «Sening roḥungning ikki ḥəssisi manga təgsun» dedi. [10] U eytti: «Bu sorioɣining təstur. Lekin mening səndin eliniximni kərüp tursang, sanga berilidu. Bolmisa berilməydu» dedi.
[11] Ular səzlixip yürgəndə, mana ot yalķun ḥarwisi bilən ot yalķun atliri kelip, ularni ayridi. Xu tərikidə Eliya bir ķuyunda asmanoɣa qiķip kətti. [12] Elixa buni kərüp: «Əy atam, Israiloɣa ḥəm ḥarwa ḥəm atliķlar boldung» dəp ķiqķardi. Andin keyin uni yənə kərmidi. U əz eginini yirtip ikki parə ķildi. [13] Andin keyin Eliyaning qüxkən yepinqisini yərdin elip, yenip ketip Iordanning lewidə turup, [14] Eliyaning qüxkən yepinqisini elip, suni urup: «Eliyaning Təngrisi Hudawəndə nə yərdidur?» dedi. Elixamu suni uroɣanda su u tərəpkə bu tərəpkə ikkigə bəlünüp turup, u əzi ətüp kətti.
[15] Yerihodiki pəyoɣəmbər xagirtliri nerirak turup, xuni kərüp: «Eliyaning roḥi Elixaning üstididur» dəp uning aldioɣa berip, ķexida yərgə təgküdək təzim ķilip, [16] uningoɣa eyttiki: «Mana sening hizmətkarliring arisida əllik küqlük adəm bar. Bular hojangni izdigili barsun. Hudawəndining Roḥi uni kətürüp, taoɣlarning biridə yaki bir wadida ķoyoɣanmikin» dedi. Lekin u: «Ḥeq kixi əwətmənglar» dedi. [17] Əmma ular uni tola ķistioɣandin keyin, u hijalət bolup: «Əwətinglar» degəndə ular əllik kixini əwətti. Bular üq küngiqə uni izdəp berip tapmidi. [18] U əzi Yerihoda tehi turoɣan wakit ular uning ķexioɣa yenip kəlginidə: «‹ Barmanglar› dəp silərgə eytmidimmu?» dedi.

Elixa Yeriho xəḥiridiki suni onglaydu

[19] Xəḥərdiki adəmlər Elixaoɣa eytti: «Hojam kərgəndək xəḥər əzi obdan jaydidur, lekin su harab bolup, yurtta tuoɣmaslik pəyda ķilidu». [20] U əzi: «Manga yengi ķaqini elip kelip, xuningoɣa tuz selinglar» degəndə ular undak birini uningoɣa elip kəldi. [21] U su bulikioɣa berip, xuningoɣa tuzni selip, eytti: «‹ Bu suni onglidim əlüm bilən tuoɣmaslik uningdin yənə pəyda bolmaydu› dəp Hudawəndə eytidu» degəndə, [22] su Elixa eytķan səzigə muwapik onglinip, bu küngiqə xundak bolup ķaldi.

Bəytəldə balilar Elixani zanglik ķilidu

[23] U andin ketip Bəytəlgə qikti. Yolda ketip baroɣinida xəḥərdin balilar qiķip, uni zanglik ķilip: «Qiķib kət, əy takir bax! Qiķip kət, əy takir bax!» dəp uningoɣa ķiqķirip turdi. [24] U burulup, ularoɣa ķarap Hudawəndining namida ularni ķaroɣioɣanda ikki qixi eyik qiķip, balilardin ķirik ikkini yirtiwətti. [25] U andin ketip, Karməl teoɣioɣa berip, u yərdin Samariyəgə yenip bardi.

Israilning padixahi Yoram Moab bilən jəng kilidu

3 [1] Ahabning ooɣli Yoram Yəhuda padixahining səltənitining on səkkizinqi
yilida Samariyədə Israilning üstigə padixah bolup, on ikki yil səltənət
kildi. [2] U əzi Hudawəndining kəzliridə yaman boloɣinini kildi, lekin atisi bilən
anisidək yamanlik kilmay, bəlki atisi yasitip koyoɣan Baal süritini kikiriwətti.
[3] Əmma Nəbatning ooɣli Yərobiam Israilni azdurup kiloɣan gunahlirioɣa mayil
bolup, xuningdin yanmaytti. [4] Moabning padixahi Mexa tola maldar bolup,
Israilning padixahioɣa yüz ming kozini wə yüz ming koqkarning yungini baj-
hiraj berətti. [5] Lekin Ahab ələüp kətkəndin keyin Moabning padixahi Israilning
padixahioɣa asiylik kildi.
[6] U wakit Yoram padixah Samariyədin qikip, həmmə Israilni kərəktin ətküzdi.
[7] Andin qikip, Yəhudaning padixahioɣa həwər əwətip eytkuzdiki: «Moabning
padixahi manga asiylik kildi. Moab bilən sokuxkili qikamsən?» U jawab
bərdiki: «Qikimən. Əzüm sening əzüngdək, mening həlkim bolsa sening
həlkingdək bolup, mening atlirim sening atliringdək qiksun» dedi. [8] U sorap:
«Kaysi yol bilən qikayli?» dedi. U əzi: «Biz Edom qəlining yoli bilən qikayli»
dəp jawab bərdi.
[9] Andin Israilning padixahi bilən Yəhudaning padixahi Edomning padixahioɣa
koxulup mengip qikti. Lekin yəttə künlük yol mangoɣandin keyin koxun bilən
elip kəlgən haywanlar üqün su tapalmidi. [10] Israilning padixahi səz kilip:
«Way, nemixka Hudawəndə bu üq padixahni, Moabning kolioɣa qüxsun dəp,
jəmləxtürdi?» dedi. [11] Lekin Yəhoxafat eytti: «Hudawəndidin sorimikimiz
üqün bu yərdə Hudawəndining pəyoɣəmbiri yokmu?» dedi. Israil padixahining
hizmətkarliridin biri eytti: «Eliyaning kollirioɣa su kuyup bərgən Elixa bən-
Xafat bu yərdə bar» dedi.
[12] Yəhoxafat: «Hudawəndining səzi uningda bar» dedi. Israilning padixahi
bilən Yəhoxafat wə Edomning padixahi uning kexioɣa bardi. [13] Lekin Elixa
Israilning padixahioɣa eytti: «Mən bilən sening nemə karing bar? Əz atangning
pəyoɣəmbərliri bilən anangning pəyoɣəmbərlirining kexioɣa baroɣin».
Israilning padixahi eytti: «Undak demigin. Mana Hudawəndə bu üq padixahni
Moabning kolioɣa tapxurmak üqün jəm kiloɣanoɣa ohxaydu» dedi. [14] Elixa
eytti: «Mən huzurida turoɣan samawi koxunlarning sərdari boloɣan tirik
Hudawəndə bilən kəsəm kilimənki, əgər Yəhudaning padixahi Yəhoxafatni
yüz-hatirə kilmisam, hahi seni kəzgə ilmay, hahi sanga karimayttim. [15] Lekin
əmdi berip, bir qang qaloɣuqini manga elip kelinglar» dedi. Qünki hərkaqanki
qang qaloɣuqi qalsa, Hudawəndining koli uning üstigə kelətti.
[16] U eyttiki: «‹ Bu wadida ora üstigə ora kolanglar› dəp Hudawəndə eytidu.
[17] Qünki Hudawəndə mundak eytiduki: ‹ Hahi xamalni məlum kilmay, hahi

yamoɣur kərmisənglarmu, bu wadi sudin tolup, əzünglar bilən mal wə
ulioɣinglar iqisilər›. 18 Lekin Hudawəndə bu ixķa səl ķarap, Moabni ħəm
silərning ķolunglaroɣa beridu. 19 Silər ħəm məħkəm xəħərlər bilən qongraķ
xəħərlərni besip, ħəmmə yahxi dərəhlərni kesip, ħəmmə su bulaķlirini
tindurup, ħəmmə ħosulluķ etiz yərlirini taxlar bilən harab ķilisilər» dedi.
20 Wə mana, ətigəndə ħədiyə ķurbanliķining waķtida su Edomning təripidin
kəlgini bilən yurt sudin toldi. 21 Moabiylarning ħəmmisi: «Padixaħlar biz bilən
jəng ķiloɣili qiķti» dəp angliɣanda yaraoɣ kətürəligüdək qong boloɣanlarning
ħəmmisi bilən ulardin qongraķ boloɣanlarning ħəmmisi kərəktin ətüp
qegrida tizilip turatti. 22 Lekin moabiylar ətigəndə səħər ķopup ķarisa,
ularning aldidiki suning əzi qiķķan künning xolisida ularoɣa ķandək kəründi.
23 Ular: «Bu ķan ikən. Padixaħlar uruxup, bir-birini urup əltürgəngə ohxaydu.
Əy Moab əmdi ķopup taliɣin» deyixti. 24 Lekin ular Israilning ləxkərgaħioɣa
yətkəndə israiliylar ķopup, moabiylarni urup, əz aldidin ķaqurup, yurtioɣa
kirip tehi moabiylarni urup, 25 xəħərlirini harab ķilip, ħəmmə yahxi etiz
yərlirigə toloɣuqilik ħərbir əskər birdin tax taxlap, ħəmmə su bulaķlirini
tindurup, ħəmmə yahxi dərəhlərni kesip, Ķir-Harəsəttiki taxlardin baxķa
ħeqnemini ķaldurmidi. Əmma saloɣa atķuqilar xəħərni aylinip saloɣa etip
turoɣanda, 26 Moabning padixaħi jəngning əzigə ziyadə ķattiķ kəlginini kərüp,
əzi bilən yənə yüz ķiliq kətürgənlərni elip, Edomning padixaħioɣa baroɣili
tirixti. Lekin ular baralmidi. 27 Baralmasta əz ornida padixaħ bolidioɣan tunji
ooɣlini elip, sepilning üstidə uni kəydüridioɣan ķurbanliķ ķilip ətküzdi. U
waķit ķattiķ ķəħr-oɣəzəp Israilning üstigə kəldi. Xundaķki, ular uni ķoyup, əz
yurtioɣa yenip kətti.

Tul hotunning yaoɣi

4 1 Pəyoɣəmbər xagirtlirining hotunliridin biri Elixaoɣa pəryad ķilip eytti:
«Sening ķulung boloɣan mening erim əldi. Bilisənki, sening ķulung
Hudawəndidin ķorķidioɣan bir kixi idi. Əmdi uningoɣa kərz bərgən kixi
mening ikki ooɣlumni ķullukķa aloɣili kəldi». 2 Elixa uningoɣa eytti: «Sən üqün
nemə ķilay? Əyüngdə nemə bar ikənlikini manga dəp bərgin» dedi. 3 U eytti:
«Dedikingning əyidə bir koza yaoɣdin baxķa nərsə yoķtur». U eytti: «Berip,
ħəmmə ħəķəmsayiliringdin ķuruķ koza ətnə aloɣin, lekin az tiliwalmioɣin.
4 Andin əygə kirip əzüng bilən ooɣulliringning kəynidin ixikni yepip, ħəmmə
bu kozilaroɣa yaoɣ ķuyup ķoyoɣin. Bir koza toloɣanda uni bir tərəpkə yətkəp
ķoyoɣin» dedi. 5 U uningdin ketip, əzi bilən ooɣullirining kəynidin ixikni
yapti. Ooɣulliri kozilarni uningoɣa elip kəlgəndə u yaoɣ ķuyup bərdi. 6 Kozilar

toloγanda ooγlioγa: «Yənə bir kozini elip kəlgin» dedi. Əmma u əzi: «Yənə koza yoktur» dəp eytti. U wakit yaoγ tohtap kaldi. 7 Andin berip, Hudaning adimigə həwər bərdi. U eytti: «Berip yaoγni setip kərzingni tügitip kaloγinini əzüng bilən ooγulliringning tirikqilikigə ixlətkin» dedi.

Xunəmiy hotun wə uning ooγli

8 Bir kün Elixa Xunəmgə bardi. Anda bir bay hotun bar idi. U uni əz əyidə nan yegili zorlidi wə hərkaqan u yərgə kəlsə, anda qüxüp nan yəytti. 9 Bir wakit u əz erigə eytti: «Bu yərgə pat-pat kelip turoγan kixi Hudaning bir mukəddəs adimi ikənliki manga məlum boldi. 10 Əgzidə uningoγa bir kiqik əy yasap, anda birdin orun-kərpə, joza, kursi wə xamdan koyayli. Hərkaqan bizgə kəlsə, anda qüxsun» dedi. 11 Pəyoγəmbər bir kün anda u əygə qüxüp konup, 12 əz hizmətkari Gehazioγa: «Xunəmlik hotunni kiqkaroγin» dəp eytti. U uni kiqkaroγanda hotun uning kexioγa kəldi. 13 Pəyoγəmbər hizmətkarioγa eytti: «Uningoγa dəp koyoγinki: ‹ Mana biz üqün əndixə kilip, bu hammə ixni kilding. Sən üqün nemə kilay? Padixahka yaki koxun sərdarioγa bir ərzing barmu?» Hotun eytti: «Yoksu, mən əz həlkimning arisida olturimən əməsmu?» dedi.
14 U soridiki: «Uning həkkidə nemə kilay?» Gehazi eytti: «Mana balisi yok, eri bolsa keri ikən» dedi. 15 U: «Uni kiqkaroγin» dəp eytti. Uni kiqkaroγanda u kelip ixiktə turdi. 16 Pəyoγəmbər uningoγa eytti: «Kelidioγan yil muxu wakitta kuqikingda bir ooγlung bolidu». U əzi: «Yak əy hojam, əy Hudaning adimi dedikinggə bimənə səz eytmioγin» dedi. 17 Lekin hotun hamilidar bolup, Elixa eytkandək yənə bir yilda wakit tamam boloγanda bir ooγul tuoγdi.
18 Bala əsüp, qongrak boloγanda bir kün atisi bar yərgə ormiqilarning kexioγa qikip, 19 atisioγa: «Way bexim, way bexim» dəp kiqkardi. U əz hizmətkarioγa: «Uni anisioγa elip baroγin» dedi. 20 U uni elip, anisining kexioγa elip baroγandin keyin u anisining tizida qüx wakitioγiqə olturup, əldi. 21 Andin anisi kopup, uni Hudaning adimining ornioγa koyup, ixikni yepip, qikip ketip, 22 erini kiqkirip eytti: «Yigitlərning biri bilən bir exəkni manga əwətkin. Hudaning adimining kexioγa aldirap bir berip kelay». 23 U səzləp: «Nemixka bügün uning kexioγa barisən? Hahi yengi ay, hahi xabat küni əməs» desə, u əzi: «Hatirjəm boloγin» dedi. 24 Andin exəkni tokutup, hizmətkarioγa: «Ittik həydəp mən demigüqə tohtimioγin» dedi.
25 Andin ketip berip, Karməl teoγioγa yetip, Hudaning adimining kexioγa kəldi. Hudaning adimi uni yiraktin kərüp, əz hizmətkari Gehazioγa: «Mana u xunəmlik hotun kəldi. 26 Yügürüp, uning aldioγa berip: ‹ Əzüng tinqlikmu? Ering tinqlikmu? Balang tinqlikmu?› dəp sorioγin» dedi. U əzi: «Tinqlik» dəp eytti. 27 Lekin u taoγka qikip, Hudaning adimigə kəlgəndə uning putlirini

ķuqaķlidi. Əmma Gehazi aldioŋa berip, uni ĥəydiwətkili turoŋanda Hudaning adimi eytti: «Uni ķoyoŋin, qünki uning jeni pərixandur. Lekin Hudawəndə bu ixni manga deməy yoxuruptu» dedi. [28] Hotun eytti: «Mən hojamdin bir ooŋulni tilidimmu? ‹ Manga bimənə səz eytmioŋin› dəp ilgiri demidimmu?» [29] Pəyoŋəmbər Gehazioŋa eytti: «Belingni baoŋlap, mening ĥasamni ķolungda elip ketip, birkimgə uqrisang, uningoŋa salam demigin. Birkim sanga salam ķilsa, salimioŋa jawab yandurup bərmigin. Baroŋanda ĥasamni balining yüzigə ķoyoŋin» dedi. [30] Lekin balining anisi: «Tirik Hudawəndə bilən ant iqip, sening jeningning üstidə ķəsəm ķilimənki, seni ķoymaymən» dedi. U wakıt u ķopup, uning bilən bardi.
[31] Lekin Gehazi ulardin ilgiri berip, ĥasini balining yüzigə ķoyoŋanidi. Əmma ĥeq awaz qiķmay, ĥeq tingxilixmu məlum bolmidi. Uning üqün u yenip, pəyoŋəmbərning aldioŋa berip, uningoŋa həwər berip: «Bala oyoŋanmidi» dəp eytti. [32] Elixa өygə kelip kərsə, bala uning ornida өlük yatidu. [33] U wakıt u kirip, ikkəylənning kəynidin ixikni yepip, Hudawəndigə dua ķildi. [34] Andin ķopup, uning üstigə sozulup yetip, өz aoŋzini uning aoŋzioŋa, өz kəzlirini uning kəzlirigə, өz ķollirini uning ķollirioŋa ķoydi. Balining üstigə xundaķ yatķini bilən balining bədini issidi. [35] Andin өydə u tərəpkə bu tərəpkə mengip yürüp, yənə qiķip uning üstigə sozulup yatti. U wakıt bala üq mərtiwə qüxkürdi. Andin bala kəzlirini aqti. [36] Pəyoŋəmbər Gehazini ķiqķirip: «Xunəmlik hotunni ķiqķaroŋin» dedi. U uni ķiqķirip ķoydi. Kəlginidə u uningoŋa: «Ooŋlungni aloŋin» dedi. [37] U wakıt hotun kirip, uning putlirioŋa qüxüp yərgə təgküdək təzim ķilip, өz ooŋlini elip qiķip kətti.

Elixa wə ķazandiki taam

[38] Yurtta aqarqilik boloŋan wakıtta Elixa Gilgaloŋa yenip bardi. Pəyoŋəmbər xagirtliri uning yenida olturoŋinida u өz hizmətkarioŋa: «Sən qong ķazanni esip, pəyoŋəmbər xagirtlirioŋa bir taamni pixurup bərgin» dəp eytti. [39] Ulardin biri otyax tərgili səĥraoŋa qiķip, bir hil yawa piləkni tepip, uningdin yawa hangga üzüp, etikini toldurup yenip kelip, tooŋrap ķazanoŋa saldi, qünki ular nemə ikənlikini bilmidi. [40] Andin yesun dəp, adəmlərgə usup bərdi. Lekin ular taamni yegili baxlioŋanda: «Əy Hudaning adimi, ķazanda өlüm bar» dəp ķiqķirixip, taamni yeyəlmidi. [41] Lekin u: «Kiqikkina un elip kelinglar» dəp xuni ķazanoŋa selip: «Həlkķə usup ķoyoŋin yesun» dedi wə mana ķazanda ĥeq zəĥərlik bir nərsə ķalmioŋanidi.

Yüz adəm toydurulidu

42 Baal-Xalixadin bir adəm kelip, Hudaning adimigə tunji hosulning neni,
yəni yigirmə arpa neni bilən bir halta kək bexini elip kəlsə, u əzi: «Həlḳḳə
yegili bərgin» dedi. 43 Lekin uning hizmətkari eytti: «Xuni yüz adəmning
aldida ḳandaḳ ḳoyalaymən?» U eytti: «Həlḳḳə yegili bərgin, qünki Hudawəndə
mundaḳ eytiduki: ‹ Ular yəp, exip ḳalidu›» dedi. 44 U waḳit xuni ularning
aldida ḳoyoɳanda ular yəp, Hudawəndining səzigə muwapiḳ exip ḳaldi.

Arramdin kəlgən ḳoxun sərdari Naamanning saḳaytilixi

5 1 Arram padixaḥining ḳoxun sərdari Naaman əz hojisining aldida tola
izzətlik idi, qünki uning ḳoli bilən Hudawəndə Arramoɳa nusrət bərgənidi.
U jəng ḳilixta batur idi, lekin pesə bolup ḳaloɳanidi. 2 Arramiylar bir waḳit
talioɳili qiḳḳanda Israilning yurtidin bir yax ḳiz balini əsir ḳilip elip kəlgənidi.
Bu əzi Naamanning hotunining hizmitidə turatti. 3 U əz hanimioɳa: «Kaxki
mening hojam Samariyədiki pəyoɳəmbərning ḳexida bolsa idi. U uni pesəliktin
saḳaytatti» dedi.
4 Birkim berip hojisioɳa buni dəp berip: «Israilning yurtidin boloɳan ḳiz undaḳ-
mundaḳ eytti» dedi. 5 Arram padixaḥi: «Sən baroɳin. Mən əzüm Israilning
padixaḥioɳa bir hət əwətimən» dəp eytti. U ketip, on talant kümüx bilən altə
ming xeḳəl altun wə ḥəm on kixilik eginni aloɳaq berip, 6 hətni Israilning
padixaḥioɳa tapxurup bərdi. Anda pütülgən idiki: «Bu hət sanga yətkəndə
bilgəysənki, sən uni pesəliktin saḳaytḳaysən dəp mən əz hizmətkarim
Naamanni əz ḳexingoɳa əwəttim». 7 Israilning padixaḥi əz eginlirini yirtip
eytti: «Mən Hudamuki, kixini əltürüp tirildürgəymən. Mana u kixi manga: ‹
Bu adəmni pesəliktin saḳaytḳin› dəp hət bərdi əməsmu? Kərünglarki, u mən
bilən jedəl ḳiloɳili baḥanə izdəydu» dedi.
8 Lekin Hudaning adimi Elixa Israil padixaḥining əz eginlirini yirtḳinini
anglioɳanda padixaḥḳa həwər əwətip eytḳuzdiki: «Nemixḳa əz eginliringni
yirting? U manga kəlsun. Israilda bir pəyoɳəmbər bar dəp, uningoɳa məlum
bolsun» dedi. 9 Naaman əz atliri wə ḥarwiliri bilən kelip, Elixaning ixiki aldida
tohtap turdi. 10 Elixa bir həwərqi əwətip, uningoɳa: «Berip, Iordan dəryasida
yəttə mərtiwə suoɳa qüxkin. Undaḳ ḳilsang, eting onglinip, pakiz bolisən»
dedi. 11 Lekin Naaman aqqiḳlinip, yenip ketip eytti: «Mana u mening ḳeximoɳa
qiḳip, Təngrisi Hudawəndining ismini ḳiqḳirip, əz ḳoli bilən kesəl jayni silap,
pesəlikni saḳaytidu dəp hiyal ḳildim. 12 Dəməxḳning dəryaliri Abana bilən
Parpar Israilning ḥəmmə suliridin əwzəl əməsmu? Pakiz bolmaḳ üqün ularoɳa

qüxsəm bolmamti?» dəp aqqiķlap yoloƣa kətti.
13 Lekin uning hizmətkarliri uning ķexioƣa berip, uningoƣa səz ķilip eytti:
«Əy atimiz, əgər pəyoƣəmbər sanga təs bir ix buyruoƣan bolsa, ķilmamting?
Əmma u sanga: ‹ Suoƣa qəmülüp pakiz boloƣin› degəndin keyin ķanqə oxuķrak
unimaķ kerək idi əməsmu?» dedi. 14 Xuni degəndə u qüxüp berip, Hudaning
adimining səzigə muwapiķ Iordanoƣa yəttə mərtiwə qəmüp, pakiz boldi.
Xundaķki, uning eti onglinip, yax balining etidək boldi.
15 Andin keyin u əzi ĦəmmƏ dəbdəbisi bilən Hudaning adimigə yenip berip,
əyigə kirip, uning ķexida turup eyttiki: «Mana əmdi bildimki, pütün yər
yüzidə Israildikidin baxķa Huda yoķtur. Əmdi əz ķulungdin bir Ħədiyə ķobul
ķiloƣin». 16 Lekin u əzi: «Mən bəndisi boloƣan tirik Hudawəndə bilən ķəsəm
ķilimənki, Ħeqnemini ķobul ķilmaymən» dedi. U tola yalwursimu, Ħeq ķobul
ķilmidi. 17 Naaman eytti: «Bolmisa ķulungoƣa topidin ikki ķeqirning yüki
berilsun, qünki ķulung mundin keyin Hudawəndidin baxķa təngrilərgə,
haĦi kəydüridioƣan ķurbanliķ haĦi soyum ķurbanliķni kəltürməydu. 18 Lekin
Hudawəndə ķulungoƣa bir ixni kəqürsun: Hojamning əzi mening ķolumoƣa
yəlinip bax əgmək üqün Rimmonning buthanisioƣa kirsə, mən Rimmonning
buthanisida tiz püksəm, Hudawəndə mən ķulungoƣa tiz püküxümni kəqürsun»
dedi. 19 U uningoƣa: «Aman-esən baroƣin» desə, u uningdin ketip, azoƣina yol
mangdi.
20 Hudaning adimi Elixaning hizmətkari Gehazi: «Mana hojam u arramliķ
Naamanni uning elip kəlgən nərsiliridin Ħeqnemini almay kətkili ķoydi. Tirik
Hudawəndə bilən ķəsəm ķilimənki, uning kəynidin yügürüp, bir nərsə tapay»
dəp əz kənglidə eytti. 21 Xuni dəp, Gehazi Naamanning kəynidin yügürdi.
Naaman birkimning kəynidin yügürginini kərüp Ħarwidin qüxüp, uning
aldioƣa berip: «ĦƏmmə ix tinqliķmu?» dəp soridi. 22 U eytti: «Tinqliķ. Əmma
əz hojam meni əwətip eytiduki: ‹ Mana əmdi Əfraim taoƣliridin pəyoƣəmbər
xagirtliridin ikki yigit mening ķeximoƣa kəldi. Bularoƣa bir talant kümüx
bilən ikki kixilik eginni bərsun› dəp eytti» dedi. 23 Naaman: «Ikki talant
kümüxni ķobul ķiloƣin» dəp uni zorlap, ikki talant kümüxni ikki haltioƣa
booƣip ķoyup, ikki kixilik eginni qiķirip, ikki hizmətkarioƣa kətürgili bərsə,
ular buni Gehazining aldida kətürüp mangdi. 24 Lekin dənglükkə yətkəndə u
əzi ularning ķolliridin nərsilərni elip, əyigə tiķip ķoyup, adəmlərni kətküzdi.
25 Andin u kirip, əz hojisining ķexida turdi. Elixa uningdin: «Əy Gehazi, nə yərgə
berip kəlding?» dəp soridi. U jawab bərdiki: «Ķulung Ħeq yərgə barmidi». 26 U
uningoƣa eytti: «Bir kixi Ħarwisidin qüxüp yenip, sening aldingoƣa qiķķanda
mening roĦum sən bilən əməsmidi? Əmdi əzünggə kümüx bilən egin, zəytun
bilən üzümzarliķlar, ķoy bilən kala, hizmətkar bilən dedəklər alidioƣan
waķitmu? 27 Mana Naamanning pesəliki sən bilən nəslinggə əbədkiqə qaplixip

kalidu» dedi. Xuning bilən u əzi pesəliktin kardək ak bolup kelip, uning kexidin qikip kətti.

Paltining təmüri ləyləp qikixi

6 [1] Pəyoəmbər xagirtliri Elixaoə səzləp: «Mana sening aldingda olturidioən
yerimiz bizgə tar kəldi. [2] Iordanoə berip, andin hərbirimiz birdin yaoaq
elip kelip, olturidioən bir əy yasayli» desə, u: «Beringlar» dəp jawab bərdi.
[3] Lekin ularning biri: «Iltipat kilip, kulliring bilən baroin» dəp eytti, «U billə
baray» dəp, [4] ular bilən kətti. Ular Iordanoə yətkəndə dərəh kəskili baxlidi.
[5] Lekin ularning biri dərəh kəskili turoanda paltining təmüri suoə qüxüp
kətti. U bir kiqkirip: «Way hojam, bu palta ətnə elinoanidi» desə, [6] Hudaning
adimi: «Nə yərgə qüxti?» dəp soridi. U qüxkən yərni kərsitip bərdi. U wakit u
əzi bir yaoaq kesip u yərgə taxlap koydi. Taxlioanda təmür ləyləp qikti. [7] U:
«Uni kolungoə aloin» degəndə u kixi koli uzitip uni aldi.

Elixa Arramning koxunni padixahning aldioə apirip koyidu

[8] Arramning padixahi Israil bilən jəng kilatti. Əz adəmliri bilən palan
yərdə qedir tiktürəy dəp, məslihət kilixkanda, [9] Hudaning adimi Israilning
padixahioə həwər əwətip: «Palan yərgə berixtin ehtiyat kiloin, qünki
arramiylar u yərgə toxumakqidur» dəp eytkuzdi. [10] U wakit Israilning
padixahi Hudaning adimi: «Ehtiyat kiloin» dəp ixarət kiloan yərgə kixi
əwətip, anda ehtiyat kilatti. Bu ix bir-ikki bolmay, tolirak mərtiwə wəkə boldi.
[11] Bu səwəbtin Arramning padixahi kənglidə tola biaram bolup, əz adəmlirini
kiqkirip, ularoə eytti: «Bizningkilərning kaysisi Israil padixahining təripidə
ikən dəp, manga eytip berəlməmsilər?» dedi. [12] Lekin hizmətkarlirining
biri eyttiki: «Əy hojam, padixah undak əməs. Bəlki Israildiki Elixa degən
pəyoəmbər sən yatmak əyüngdə kiloan səzüngni padixahioə eytip beridu».
[13] U eytti: «Berip, bar yerini tepip kelinglar. Mən kixi əwətip, uni tutturay»
dedi. Ular: «U Dotanda bar ikən» dəp uningoə həwər bərdi. [14] U wakit anda
at bilən harwilar mangdurup, bir qong koxunni əwətti. Ular keqisi anda kelip,
xəhərni korxiwaldi.
[15] Hudaning adimining hizmətkari ətigəndə səhər kopup qikса, mana bir
koxun atlar wə harwilar bilən xəhərni korxap turidu. Hizmətkar uningoə:
«Way hojam, kandak kilayli?» dəp eytti. [16] Lekin u eytti: «Korkmioin, mana biz
bilən boloanlar ular bilən boloanlardin tolidur» dedi. [17] Elixa dua kilip: «Əy
Hudawəndə, uning kəzlirini kərəligüdək kilip aqkin» dedi. U wakit Hudawəndə

yigitning kəzlirini aqti, xundakki, Elixaning qərisidə pütün taoɳning ot yalkunidin boloɳan at bilən ħarwilardin toloɳinini kərdi. 18 Arramiylar qüxüp, uning təripigə kəlgəndə Elixa Hudawəndigə dua kilip: «Bu həlkni korluk bilən uroɳin» dedi. U wakit Elixa dua kiloɳandək ularni korluk bilən urdi.
19 Elixa ularoɳa eytti: «Bu rast yol əməs, rast xəħər ħəm əməs. Mening kəynimdin kelinglar. Silərni izdigən adəmning kexioɳa baxlap baray» dəp, ularni Samariyəgə baxlap bardi. 20 Lekin Samariyəgə kəlgəndə Elixa: «Əy Hudawəndə, bularning kəzlirini kərgüdək kilip aqkin» dedi. Hudawəndə ularning kəzlirini aqkanda əzining Samariyəning otturisida boloɳinini kərdi.
21 Israilning padixaĦi ularni kərgəndə: «Ay atam, ularni uraymu, uraymu?» dəp Elixadin soridi. 22 U eytti: «Ularni urmaysən. Kiliq wə yaying bilən əsir kiloɳanliringni urmaysən əməsmu? Ularning aldida yegülük bilən iqkülük koyoɳin. Ular yəp-iqip, əz hojisioɳa yenip barsun» dedi. 23 U wakit ularoɳa qong bir ax təyyar kildurup, ular taam yəp-iqkəndin keyin kətkili koydi wə ular əz hojisioɳa yenip bardi. Andin keyin arramiy əskər topliri Israilning yurtioɳa kirməytti.

Arramning padixaĦi Bənħadad Samariyəni ķorxiwelidu

24 Andin keyin Arramning padixaĦi Bənħadad ħəmmə koxunini yioɳip qikip, Samariyəni korxidi. 25 Samariyəni korxioɳanda anda undak qong aqarqilik boldiki, bir exək kallisioɳa səksən xekəl kümüx wə kəptər mayikining bir kaqisining təttin biri bəx xekəl kümüxkə kelətti. 26 Israilning padixaĦi sepilning üstidə qikip yürgəndə bir hotun uningoɳa hitab kilip eytti: «Əy hojam padixah, yardəm bərgin». 27 U eyttiki: «Əgər Hudawəndə sanga yardəm bərmisə, mən sanga nə yərdin yardəm tapturalay, əjəba hamandinmu yaki əzüm sikkuqidinmu?» 28 PadixaĦ yənə uningdin: «Nemə dərdning bar?» dəp soridi. U eytti: «Mana bu hotun manga: ‹ Ooɳlungni bərgin. Bügün uni yəyli. Ətə mening ooɳlumni yəyli› dəp eytti. 29 U wakit mening ooɳlumni pixurup yeduk. Ətisi mən uningoɳa: ‹ Əmdi sən ooɳlungni bərgin, uni yəyli› dedim lekin u əz ooɳlini yoxurup koydi» dedi.
30 PadixaĦ hotunning səzini anglap, əz eginlirini yirtip, əzi sepildə yürginidə həlk kərdiki uning eginining iqidə bədinigə palas kiygənidi. 31 U eytti: «Əgər Xafatning ooɳli Elixaning bexi bügün əz jayida kalsa, Huda manga undak kilsun, mundak kilsun, bəlki xuningdin ziyadə kilsun» dedi.
32 Əmma Elixa əz əyidə akсakallar bilən billə olturuxkinida padixaĦ uning kexioɳa bir kixi əwətti. Lekin u həwərqi uningoɳa yetip barmasta Elixa akсakallaroɳa eytti: «Mana bu hunhorning ooɳli mening beximni kəstürgili adəm əwətti. Lekin həwərqi kəlgəndə eĦtiyat kilip ixikni takap, uni ixiktə

tutunglar. Mana uning kəynidin kəlgən hojisining ḳədimining awazi anglanmamdu?» dəp, [33] ular bilən səzləxkinidə həwərqi uning ḳexioŋa yetip kelip: «Mana bu bala əzi Hudawəndə təripidin kəldi. Hudawəndigə yənə ḳandaḳ ümid baoŋliyalaymən?» dəp eytti.

Elixa Samariyəning ḳutḳuzuluxini aldin eytidu

7 [1] Lekin Elixa eytti: «Hudawəndining səzini anglanglar. Hudawəndə mundaḳ eytiduki: ‹ Ətə muxu waḳit bilən Samariyəning dərwazisida bir kürə aḳ un bir xeḳəlgə wə ikki kürə arpa bir xeḳəlgə kelidu» dedi. [2] Əmma padixaḥ ḳolioŋa yələngən sərdar Hudaning adimigə: «Hudawəndə asmanda pənjirilər ḳoysimu, bu ix bolalamdu?» dəp jawab bərdi. U eytti: «Sən əz kəzliring bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən» dedi.

[3] Dərwazining sirtida tət pesə adəm bar idi. Bular deyixip eyttiki: «Nemixḳa munda əlgiqilik olturup ḳaloŋaymiz? [4] Xəḥərgə kirəyli desək, xəḥərdə aqarqilik boloŋaq andamu əlimiz. Bu yərdə oltursaḳmu əlimiz. Ḳopup, arramiylarning ḳoxunioŋa ətüp ketəyli. Bizni tirik ḳoysa, tirik ḳalimiz. Bizni əltürsə, ələyli. [5] Xuni deyixip, ular kəqḳurunda arramiylarning ləxkərgaḥioŋa baroŋili ḳopti. Ləxkərgaḥning qetigə yətsə, mana ḥeq kixi yoḳ ikən. [6] Qünki Hudawəndə arramiylarning ləxkərgaḥida ḥarwa bilən atlarning wə bir qong ḳoxunning xawḳunini anglatḳanidi. Xuni anglap, ular bir-birigə eytḳanidiki: «Israilning padixaḥi xəksiz hittiylarning padixaḥlirini wə misirliḳlarning padixaḥlirini bizning üstimizgə qüxkili ijarigə eliptu» dəp, [7] kəqḳurunda ḳopup, qedirlirini, at bilən exəklirini taxlap, ləxkərgaḥni xu ḥalda ḳoyup, əz janlirini ḳutḳuzmaḳ üqün ḳaqḳanidi.

[8] Pisələr ləxkərgaḥning qetigə kəlgəndə bir qediroŋa kirip, yəp-iqip, andaki kümüx bilən altunni wə eginlərni elip ketip yoxurdi. Andin yenip kelip, yənə bir qediroŋa kirip, andaki nərsilərni ḥəm elip ketip yoxurdi. [9] Lekin andin bir-birigə eyttiki: «Biz ḳiloŋan ix yahxi əməs. Bu kün bir hux həwərning künidur. Xük turup, ətigiqə saḳlap tursaḳ, bizgə yaman bolidu. Uning üqün əmdi berip, padixaḥning ordisida bu həwərni anglitayli» dəp,

[10] berip, xəḥərning dərwazisidiki pasibanlarni ḳiqḳirip, ularoŋa: «Biz arramiylarning ləxkərgaḥioŋa qiḳsaḳ, mana ḥeq adəm yoḳ wə ḥeqbir adəmning awazi anglanmay, bəlki at bilən exəklər baoŋlaḳliḳ bolup, qedirlar baldurḳidək turidu» dedi. [11] Dərwazidiki pasibanlar xuni elan ḳilip, padixaḥning ordisioŋa həwərni yətküzdi.

[12] Padixaḥ keqisi ḳopup, əz adəmlirigə eytti: «Arramiylar bizning tooŋrimizda nemə məsliḥət ḳiloŋinini silərgə dəp berəy. Bizning aqliḳ tartḳinimizni bilip,

ləxkərgaḥtin qiḳip, səḥrada yoxuruwelip: ‹ Israiliylar xəḥərdin qiḳsa, biz ularni tirik tutup, xəḥərgə kirəyli› dəp oylaydu» dedi. [13] Lekin adəmlirining biri jawab berip eytti: «Bu yərdə ḳaloɣan atlarning bəxini elip, kərüp baḳmaḳ üqün kixilər əwətəyli. Qünki ularning əḥwali munda ḳaloɣan Israilning ḥəmmə halayiḳidin wə Israilning ḥəmmə ölüp kətkən halayiḳidin yamanraḳ bolmaydu» dedi.

[14] U waḳit ikki ḥarwa bilən tartidioɣan atlirini təyyar ḳildi wə padixaḥ ularni arramiylarning ḳoxunining kəynidin əwətip: «Qiḳip kərüp beḳinglar» dəp buyrudi. [15] Bular ularning kəynidin Iordanoɣiqə bardi wə mana yol ḥər yərdə arramiylar aldirap ḳaqḳinida taxliwətkən egin bilən baxḳa nərsilərdin toloɣanidi. Əwətilgənlər yenip kelip, padixaḥḳa xuni həwər bərdi . [16] U waḳit həlḳ qiḳip, arramiylarning ləxkərgaḥini talidi. Hudawəndə eytḳandək bir kürə aḳ un bir xeḳəlgə wə ikki kürə arpini bir xeḳəlgə kəldi. [17] Əmma padixaḥ ḳolioɣa yeləngən sərdar padixaḥning buyruḳi bilən dərwazidin həwər aloɣili ḳoyuloɣanidi. Lekin həlḳ uni dərwazida putlirining astida besip ḳoydi wə u əzi Hudaning adimi padixaḥ uningoɣa kəlgən waḳitta eytḳinidək dəssilip öldi. [18] Qünki Hudaning adimi padixaḥḳa: «Ətimu xu waḳit bilən ikki kürə arpa bir xeḳəlgə wə bir kürə aḳ un bir xeḳəlgə kelidu» degənidi. [19] Əmma sərdar Hudaning adimigə: «Əgər Hudawəndə asmanda pənjirilər ḳoysimu, bu ix bolalamdu?» dəp eytsa, u əzi: «Sən əz kəzliring bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən» dəp eytḳanidi. [20] Uningoɣa ḥəm undaḳ boldi, qünki həlḳ uni dərwazida dəpsəndə ḳilip öltürdi.

Elixaning xunəmiy hotunoɣa bərgən məsliḥət wə padixaḥning yardimi

8 [1] Elixa əzi ooɣlini tirildürgən hotunoɣa səz ḳilip: «Sən ḳopup, əz əy həlḳing bilən berip, ḳəyərdə olturidioɣan jay tapsang, anda olturoɣin, qünki Hudawəndə aqarqilik bolsun dəp buyrudu. Aqarqilik bu yurtḳa ḥəm kelip, yəttə yiloɣiqə tügimәy bolidu» dedi. [2] U waḳit hotun ḳopup, Hudaning adimi eytḳandək ḳilip, əz əy həlḳi bilən berip, filistiniylərning yurtida yəttə yiloɣiqə turdi.

[3] Lekin yəttə yil ətkəndə hotun filistiniylərning yurtidin yenip kelip, əz əy bilən zemini tooɣrisidin padixaḥḳa ərz ḳiloɣili bardi. [4] Padixaḥ Hudaning adimining hizmətkari Gehazi bilən səzlixip, uningoɣa: «Elixa ḳiloɣan ḥəmmə qong ixlarni manga dəp bərgin» dedi. [5] U uning bir ölükni tirildürginini padixaḥḳa dəp berip turoɣinida, Elixa ooɣlini tirildürgən hotun əzi əy zemini tooɣrisida padixaḥḳa ərz ḳiloɣili kəldi. Gehazi eytti: «Əy hojam padixaḥ, Elixa

oƣlini tirildürgən hotun өzi xu bolup, uning oƣli budur» dedi. 6 Padixaḥ
hotundin soriƣanda u ḥəmmə wəḳəni uningƣa dəp bərdi. Andin keyin
padixaḥ uning bilən bir məḥrəmni əwətip, eytti: «Uning ḥəmmə təəlluḳini
yandurup, өzi yurttin kətkən künidin tartip bu waḳitḳiqə yeridin qiḳḳan
ḥəmmə ḥosulni ḥəm uningƣa bərgüzgin» dedi.

7 Əmdi Elixa Arram padixaḥi Bənḥadad kesəl yatḳinida Dəməxḳḳə kəldi.
«Hudaning adimi bu yərgə kəldi» dəp padixaḥḳa həwər berilgəndə, 8 u
өzi Hazaəlgə: «Өzüng bilən ḥədiyələr alƣaq Hudaning adimining aldiƣa
berip, uning wasitisi bilən Hudawəndidin mən toƣruluḳ: ‹ U bu kesəldin
saḳiyidumu əməsmu?› dəp soriƣin» dedi. 9 Hazaəl bolsa өzi bilən
Dəməxḳning ḥəmmidin yahxi melidin ḳiriḳ tөgə yük alƣaq uning aldiƣa
berip, ḳexida turup eytti: «Oƣlung Arramning padixaḥi Bənḥadad meni
əwətip, bu kesəldin saḳiyimənmu əməsmu?» dəp soraydu. 10 Elixa uningƣa:
«Berip: ‹ Saḳiyisən› dəp eytḳin. Lekin Hudawəndə manga bildürgənki,
ḥərḳandaḳ bolsa, өlidu» dedi.
11 Hudaning adimi hijil bolƣuqilik uningƣa tikilip ḳarap, yiƣliƣili baxlidi.
12 Hazaəl: «Hojam nemixḳa yiƣlaydu?» dəp soridi. U eytti: «Mən sening bəni-
Israilƣa ḳilidiƣan yaman ixingni bilimən. Sən ularning ḳorƣanlirini kөydürüp,
yigitlirini ḳiliq bilən өltürüp, uxxaḳ balilirini əzdürüp, ḥamilidar hotunlarning
ḳerinlirini yeriwetisən. Xuni bilip yiƣlaymən» dedi. 13 Hazaəl eytti: «Mən ittək
bolƣan ḳolung kimdurmənki, undaḳ qong ixlarni ḳilƣaymən». Elixa sөzləp:
«Hudawəndə manga məlum ḳilƣanki, sən Arramning padixaḥi bolisən» dedi.
14 U өzi Elixaning ḳexidin qiḳip, hojisiningkigə bardi. U uningdin: «Elixa sanga
nemə eytti?» dəp soridi. «U sən toƣruluḳ: ‹ Saḳiyidu› dəp eytti» dedi. 15 Lekin
ətisi u uning yotḳanni elip, suƣa qilap, yüzigə yapti. Buning bilən u өldi wə
Hazaəl uning ornida padixaḥ boldi.

Yəḫudaning padixaḫi Yəḫoram

16 Israilning padixaḥi Ahabning oƣli Yoramning səltənitining bəxinqi yilida
Yəḥoxafat tehi Yəḫudaning üstidə padixaḥ bolƣan waḳtida Yəḥoxafatning
oƣli Yəḥoram Yəḫudaning padixaḥi boldi. 17 Padixaḥ bolƣanda u ottuz
ikki yaxḳa kirip, Yerusalemda səkkiz yil səltənət ḳildi. 18 Əmma Ahabning
hanidani ḳilƣandək u Israil padixaḥlirining yolida yürüp, Hudawəndining
kөzliridə yaman bolƣanni ḳildi, qünki Ahabning ḳizi uning hotuni idi. 19 Lekin
Hudawəndə Dawudḳa: «Sən bilən oƣulliringƣa əbədkiqə өqməydiƣan bir
qiraƣ berəy» degən wədisigə muwapiḳ bəndisi Dawudni hatirə ḳilip, Yəḫudani
harab ḳilƣili halimidi.

20 Uning künliridə Edom Yəhudaning padixaħlikiƣa asiylik ķilip, əzigə bir
padixaħ tiklidi. 21 U waķit Yoram ħəmmə jəng ħarwiliri bilən Zairoƣa qikip,
əzini ķorxap turoƣan edomiylaroƣa keqisi ħujum ķilip, ularni məoƣlup ķilip
ħarwilarning sərdarlirini urdi. Əmma həlķ əz əylirigə ķeqip kətti. 22 Lekin
Edom Yəhudaning itaitidin qikip, bu waķitķiqə ayriloƣandur. U waķit Libna
ħəm asiy bolup kətti.
23 Yoramning baxķa ixliri wə ķiloƣinining ħəmmisi bolsa Yəhuda
padixaħlirining tarih kitabida pütülgəndur. 24 Yoram əz ata-bowilirining
arisida raħət tepip, Dawudning xəħiridə ata-bowiliri jayida dəpnə ķilindi.

Yəhudaning padixaħi Ahazya

25 Israilning padixaħi Ahabning ooƣli Yoramning səltənitining on ikkinqi
yilida Yəhuda padixaħi Yəhoramning ooƣli Ahazya Yəhudaoƣa padixaħ boldi.
26 Ahazya padixaħ boloƣanda yigirmə ikki yaxķa kirip, Yerusalemda bir yil
səltənət ķildi. Anisi Atalya dəp atilip, Israilning padixaħi Omrining ķizi idi.
27 Ahazya Ahabning hanidanining yolida yürüp, Ahabning hanidani ķiloƣandək
Hudawəndining kəzliridə yaman boloƣanni ķildi. U ħəm Ahabning küyooƣli idi.
28 U əzi Ahabning ooƣli Yoram bilən ħəmraħ bolup, Giliyadtiki Ramotķa
qikip, Arramning padixaħi Hazaəl bilən soķuxti. Lekin arramiylar Yoramni
zəhimləndürdi. 29 U waķit Yoram padixaħ Ramada arramiylarning padixaħi
Hazaəl bilən soķup, ķenida arramiylardin yegən zəhimliridin saķayoƣili
Yizrəəlgə yenip kətti. Yəhudaning padixaħi Yəhoramning ooƣli Ahazya
Ahabning ooƣli Yoram kesəl boloƣaq uni yoķlioƣili Yizrəəlgə bardi.

Jeħu Israilning padixaħi bolidu

9 1 Elixa pəyoƣəmbər əzi pəyoƣəmbər xagirtlirining birini ķiqķirip, uningoƣa
eytti: «Belingni baoƣlap, bu yaoƣ xexisini ķolungoƣa elip, Giliyadtiki Ramotķa
baroƣin. 2 U yərgə yətkəndə Yehu bən-Yaħoxafat bən-Nimxini tepip, əygə
kirip, uni billə olturuxķan buradərliridin elip, iqkirki əygə baxlap kirgüzgin.
3 Andin yaoƣ xexisini elip, bexioƣa təküp: ‹ Hudawəndə mundaķ eytiduki: «Mən
seni Israiloƣa padixaħ boluxķa məsiħlidim»› degin. Xuni dəp tohtimay ixikni
eqip, ķeqip kətkin» dedi.
4 U waķit pəyoƣəmbərning xagirti boloƣan yigit ketip, Giliyadtiki Ramotķa
bardi. 5 U yərgə kəlgəndə mana ķoxunning sərdarliri anda olturidu. U eytti:
«Əy sərdar, sanga bir səzüm bar». Yehu: «Ķaysimizoƣa?» dəp soridi. U: «Sən
əzünggə, əy sərdar» dedi. 6 U ķopup, əygə kirdi. Yigit uning bexioƣa yaoƣni

tөküp, eytti: «Israilning Tәngrisini Hudawәndә mundaq eytiduki: ‹ Mәn seni Hudawәndining qowmiƣa, yәni Israiloƣa padixah boluxqa mәsihlidim. [7] Sәn өz hojang Ahabning hanidanini yoqitisәn, qünki өz bәndilirim pәyƣәmbәrlәr üqün, xundaqla Hudawәndining hәmmә bәndilirining qeni üqün Izabәldin intiqam alay. [8] Ahabning hәmmә hanidani yoqilidu. Ahabning Israildiki hanidanidin hәmmә әrkәkni, hahi kiqik, hahi qong bolsa hәmmisini halak qilimәn. [9] Nәbatning ooƣli Yәrobiamning hanidaniƣa wә Ahiyaning ooƣli Baxaning өyigә qiloƣandәk Ahabning hanidaniƣa qilimәn. [10] Itlar Izabәlni Yizrәalning etiz yeridә yәp ketidu. Heqkim uni dәpnә qilmaydu›». Xuni dәp ixikni eqip, qeqip kәtti. [11] Yehu өz hojisining adәmlirigә yenip kәlgәndә ular uningdin soridiki: «Hәmmә ix tinqlikmu? Bu sarang kixi sanga nemixqa kәldi?» U ularoƣa eytti: «Xu adәm bilәn bәrgәn hәwәrni bilisilәr әmәsmu?» dedi. [12] Lekin ular: «Yaloƣan eytmay bizgә dәp bәrgin» desә, u eytti: «Manga undaq-mundaq sөz qilip: ‹ «Seni Israilning üstidә padixah boluxqa mәsihlidim» dәp Hudawәndә eytidu› dәp eytti» dedi. [13] U waqit ularning hәrbiri libaslirini selip pәlәmpәydә yeyip uningoƣa payandaz qilip, kanay qelip: «Yehu padixah boldi» dәp qiqqirixti.

[14] Andin keyin Yehu bәn-Yahoxafat bәn-Nimxi Yoramoƣa hiyanәt qildi. U waqit Yoram bilәn hәmmә Israil Giliyadtiki Ramotta turup, u jayni Arramning padixahi Hazaәlning hujumidin saqlaytti. [15] Lekin Yoram padixah Arramning padixahi Hazaәl bilәn soquxqanda arramiylardin yegәn zәhimliridin saqaymaq üqün Yizrәalgә yenip baroƣanidi. Yehu eytti: «Silәrgә yahxi kөrünsә, kixi Yizrәalgә berip hәwәr bәrmisun dәp, heqkim xәhәrdin qaqmisun.

Padixah Yoram wә padixah Ahazyaning өlümi

[16] Xuni dәp, Yehu harwisioƣa minip, Yizrәalgә bardi. Yoram anda kesәl yatqaq Yәhudaning padixahi Ahazya uni yoqliƣili qüxüp baroƣanidi. [17] Yizrәalning munarida turoƣan pasiban Yehuning adәmlәr topini kөrgәndә: «Bir top adәmni kөrimәn» dәp eytti. Yoram eytti: «Bir atlik kixi ularning aldioƣa әwәtip: ‹ Hәmmә ix tinqlikmu?› dәp soratqin» desә, [18] bir kixi atqa minip, uning aldioƣa berip: «‹ Hәmmә ix tinqlikmu?› dәp padixah soraydu» dedi. Yehu sөzlәp: «Tinqlikmu әmәsmu buning bilәn nemә karing bar? Yenip, mening kәynimdin kәlgin» dedi. Pasiban hәwәr berip eytti: «Hәwәrqi ularoƣa yetip bardi, lekin yenip kәlmәydu». [19] U waqit u yәnә bir atlik kixini әwәtti. U yetip berip: «‹ Hәmmә ix tinqlikmu?› dәp padixah soraydu» dedi. Yehu sөzlәp: «Tinqlikmu әmәsmu buning bilәn nemә karing bar? Yenip, mening kәynimdin kәlgin» dedi. [20] Pasiban yәnә hәwәr berip: «Bu hәm ularoƣa yetip bardi, lekin yetip kәlmәydu. Ularning harwa hәydixi Nimxining ooƣli

Yehuning haydixidək ikən, qünki sarangdək haydəydu» dedi.
21 Yoram əzi: «Harwini ketinglar» dəp buyruoqanda uning harwisini katti.
Andin Israilning padixahi Yoram bilən Yəhudaning padixahi Ahazya hərbiri
əz harwisioqa qikip, Yehuning aldioqa berip, yizrəəllik Nabotning etizlikida
uning bilən uqraxti. 22 Yoram Yehuni kərgəndə: «Əy Yehu, həmmə ix
tinqlikmu?» dəp soridi. U eytti: «Anang Izabəl buzukqilik kilip, xunqə tola
jadugərlik kilip turoquqilik kandak tinqlik bolidu?» dedi. 23 U wakit Yoram
harwini yandurup: «Əy Ahazya asiylik kopti» dəp Ahazyaoqa kiqkirip kaqti.
24 Lekin Yehu əz yasini kolioqa elip, ok selip Yoramning kəyni təripidin uning
ikki kolining arilikioqa karitip atsa, okyasi uning yürikidin bax tartip qikip, u
əz harwisida yikilip qüxti. 25 Yehu əz yenidiki palwan Bidkaroqa eytti: «Uni
elip, yizrəəllik Nabotning etizlikida taxlioqin. Yadingoqa kəltürginki, mən
bilən sən uning atisi Ahabning kəynidin ulaklinip mangoqanda Hudawəndə
uning tooqrisida bu wəhiyni kəltürdiki: 26 ‹ Tünügün Nabotning keni bilən
uning ooqullirining kenini kərmidimmu?› dəp Hudawəndə eytidu. ‹ Mana bu
etizlikida sanga yandurimən› dəp Hudawəndə eytidu. Əmdi Hudawəndining
xu səzigə muwapik uni elip bu yərgə taxlioqin».
27 Yəhudaning padixahi Ahazya buni kərgəndə baoqdiki imarətning təripigə
kaqti. Lekin Yehu kəynidin kooqlap: «Uni həm urunglar» dəp buyruoqanda
uni Yibleamdiki Gur egizlikidə urdi. Lekin u Məgiddooqiqə keqip anda əldi.
28 U wakit uning adəmliri uni harwida Yerusalemoqa elip berip, Dawudning
xəhiridə ata-bowilirining jayida əz kəbrisidə dəpnə kildi. 29 Ahabning ooqli
Yoramning səltənitining on birinqi yilida Ahazya Yəhudaning üstidə padixah
boloqanidi.

Izəbəlning ölümi

30 Əmma Yehu Yizrəəlgə kəldi. Izabəl xuni anglap, kəzlirigə sürmə tartip,
bexini zinnətləp pənjiridin karap, 31 Yehu dərwazidin kirgəndə: «Əy Zimri,
əy əz hojangni əltürgüqi, həmmə ix tinqlikmu?» dəp kiqkardi. 32 Yehu yüzini
pənjirining təripigə karitip: «Mening təripimdə turidioqan kim, kim bar?»
dəp sorisa, ikki-üq məhrəm pənjiridin uningoqa karidi. 33 U: «Uni təwəngə
taxlanglar» dəp buyruoqanda, ular uni təwəngə taxlidi. Xundakki, həm
tamoqa, həm atlirioqa keni qeqildi. U uni paymal kilip, üstidin ətüp kətti.
34 Andin əygə kirip, yəp-iqkəndin keyin eytti: «U məlun hotundin həwər elip,
uni dəpnə kilinglar. Hərkandak bolsa, u xahzadihan idi» dedi. 35 Lekin ular
uni dəpnə kiloqili barsa, mana uningdin bax səngiki bilən put kolliridin baxka
heqnemə kalmaptu. 36 Ular yenip kelip, bu həwərni uningoqa bərgəndə u
eytti: «Bu ix Hudawəndə əz bəndisi tixbəlik Eliyaning wasitisi bilən eytkan

sөzigə muwapiḳ bolup: ‹ Yizrəəlning etizliḳida itlar Izabəlning gөxini yəydu.
37 Dərwəḳə Izabəlning өlüki Yizrəəlning etizliḳida yərgə ḳiƣdək bolup ḳelip,
ḥeqkim: «Bu Izabəl ikən» deyəlməydu› degən bəja kəltürüldi» dedi.

Yeḥu Ahabning hanidanidin ḳalƣanlarning ḥəmmisini өltüridu

10 1 Lekin Samariyədə Ahabning yətmix oƣli bar idi. Yeḥu Samariyəgə hət
pütüp əwətip, Samariyəning uluƣliri bolƣan aḳsaḳallarƣa wə Ahabning
oƣullirining baḳḳuqiliriƣa yazdiki: 2 «Əy өz hojanglarning oƣullirini
beḳip ḥarwa bilən atlar saḳlap məḥkəm xəḥərdə olturup yaraƣ tutḳuqilar,
bu hət silərgə təgkəndə, 3 өz hojanglarning oƣulliridin ḥəmmidin yahxi
bolup yarixidiƣini ilƣap, өz atisining təhtigə olturƣuzup, hojanglarning
hanidani üqün soḳuxunglar. 4 Lekin ular naḥayiti tola ḳorḳup: «Mana ikki
padixaḥ uningƣa zit turalmay, biz ḳandaḳ zit turalaymiz?» dəp eytti. 5 Əmma
ordining üstidə turƣan kixi bilən xəḥərning sərdari wə aḳsaḳallar bilən
xaḥzadilərni baḳḳuqilarning өzi Yeḥuƣa həwər əwətip: «Biz sening ḳulliring
bolup, ḥeqkimni padixaḥ ḳilmay, sən buyruƣandək ḳilayli. Sanga nemə yahxi
kөrünsə, ḳilƣin» dəp eytḳuzdi.
6 U waḳit u ularƣa yənə bir hət əwətip: «Əgər manga mayil bolup, mening
sөzlirimni angliƣili halisanglar, өz hojanglarning oƣullirining baxlirini
kəstürüp, ətə muxu waḳit bilən Yizrəəlgə mening ḳeximƣa kelinglar» dəp
pütti, qünki xaḥzadilər bolsa ularni baḳḳan xəḥər uluƣlirining ḳexida turatti.
7 Hət ularƣa təgkəndə ḥəmmə yətmix xaḥzadilərni өltürüp, ularning baxlirini
sewətlərgə selip, Yizrəəlgə uningƣa əwətti. 8 Bir həwərqi kelip uningƣa:
«Ular xaḥzadilərning baxlirini kəltürdi» dəp həwər bərgəndə u өzi: «Ularni
ikki dөwə ḳilip, dərwazining aldida ətigiqə ḳoyunglar» dəp, 9 ətigəndə qiḳip,
anda turup, ḥəmmə həlḳḳə eytti: «Silər bigunaḥtursilər. Mana mən өzüm
hojamƣa asiyliḳ ḳilip, uni өltürdüm. Lekin bularning ḥəmmisini kim өltürdi?
10 Əmdi bilinglarki, Hudawəndining ḥeq sөzi, yəni Hudawəndə Ahabning
hanidani toƣrisidin eytḳan ḥeq sөz yərgə qüxmidi. Qünki Hudawəndə өz
bəndisi Eliyaning wasitisi bilən eytḳan sөzigə muwapiḳ ḳildi» dedi. 11 Andin
keyin Yeḥu Yizrəəldə Ahabning hanidanidin ḳalƣanlarning ḥəmmisi bilən
uning uluƣlirini, yeḳin dostliri bilən kaḥinlirini ḥeqkimni ayimay өltürdi.
12 Andin ḳopup, Samariyəgə bardi. Yolda ketip berip, padiqilarƣa təwə Bəyt-
Əkədkə yətkəndə, 13 Yeḥu Yəḥuda padixaḥi Ahazyaning buradərlirigə uqrap,
ulardin: «Kimdursilər?» dəp soridi. Ular eytti: «Biz Ahazyaning buradərliri
bolup, padixaḥning oƣulliri wə məlikining oƣulliri bilən kөrüxkili barimiz»
dedi. 14 U: «Ularni tirik tutunglar» dəp eytḳanda ularni tirik tutup, ḥəmmə

ķirik ikkilisini өltürüp, Bəyt-Əkədning ķudukiƣa taxlap, ularning ҥeqbirini
ķoymidi. 15 U өzi u yərdin ketip barƣanda uning aldiƣa qiķķan Yəҥonadab
bən-Rekabķa salam ķilip: «Mening kөnglüm sening təripinggə tüz bolƣandək
sening kөnglüng tüzmü?» dedi. Yəҥonadab: «Dərwəķə tüz» desə, u «Undaķ
bolsa, ķolungni manga bərgin» dedi. U өzi ķolini bərgəndə uni ҥarwisiƣa
elip, өz yenida jay berip, 16 uningƣa: «Mən bilən kelip, Hudawəndə üqün
ķilƣan ƣəyritimni kөrgin» dəp uni өz ҥarwisida olturƣuzup ҥəydəp kətti.
17 Samariyəgə kəlgəndə Samariyədə Ahabning hanidanidin ķalƣanlarning
ҥəmmisini urup өltürdi. Bu ix Hudawəndə Eliyaƣa eytķan sөzgə muwapiķ
boldi.

Yeҥu Baal degən butķa ibadət ķilixni tohtitidu

18 Andin Yeҥu ҥəmmə həlķni yiƣdurup, ularƣa eytti: «Ahab Baalƣa az
ibadət ķildi, lekin Yeҥu uningƣa tola ibadət ķilidu. 19 Uning üqün Baalning
ҥəmmə pəyƣəmbərlirini, uning ҥəmmə ķulliri bilən ҥəmmə kaҥinlirini
manga ķiqķiringlar, ҥeqkim kəm ķalmisun, qünki Baalƣa qong ķurbanliķ
ķilƣum bar. Ҥərkim ҥazir bolmisa, өlsun» dedi. Lekin Yeҥu Baal-pərəslərni
yoķatķili ķəstləp ҥiylə ķildi. 20 Andin Yeҥu: «Baalƣa has bir ҥeytni ķilinglar»
dəp buyrusa, ular buni jakarlidi. 21 Yeҥu pütün Israilƣa həwər bərgəndə
ҥəmmə Baal-pərəsliri ҥeqbiri kəm ķalmay kelip, Baalning bəytigə kirip bir
bexidin yənə bir bexiƣiqə Baalning bəytini toldurdi. 22 U өzi eginlərdin həwər
alƣuqiƣa: «Ҥəmmə Baal-pərəslərgə ibadət eginlirini qiķirip bərgin» desə, u
eginlərni ularƣa qiķirip bərdi.
23 Andin keyin Yeҥu bilən Rekabning oƣli Yəҥonadab Baalning bəytigə kirdi. U
өzi Baal-pərəslərgə: «Kөrüp beķinglarki, munda Hudawəndining bəndiliridin
ҥeqbiri bolmay, bəlki yalƣuz Baal-pərəslər bolsun» dedi. 24 Ular kөydüridiƣan
ķurbanliķ bilən baxķa ķurbanliķlarni өtküzgili kirgəndin keyin, Yeҥu səksən
adəmni sirtida ķoyup, ularƣa: «Mən silərgə tapxurup bərgən adəmlərdin biri
ķolunglardin ķutulsa, jenining ornida jan berisilər» dedi.
25 Ular kөydüridiƣan ķurbanliķni өtküzüp bolƣanda Yeҥu ƣulam bilən
palwanlarƣa: «Kirip, ularni urup, ҥeqkimni qiķķili ķoymanglar» dəp buyrudi.
Ƣulam bilən palwanlar ularni ķiliq bisi bilən urup, өlüklirini taxķiri taxliwetip,
Baalning bəytining iqkirigə kirip, 26 butsürətlirini Baalning bəytidin elip qiķip
kөydürdi. 27 Andin Baalning tüwrükini qeķip, Baalning bəytini yiķitip, uni bu
küngiqilik əwrəzlərgə aylandurup ķoydi. 28 Yeҥu xundaķ ķilip, Baalni Israildin
qiķardi. 29 Lekin Yeҥu Nəbatning oƣli Yərobiam өzi Israilni azdurƣan
gunaҥliridin өzini yiƣmay, Bəytəl bilən Dandiki altun mozay sürətliridin neri
turmidi.

30 Hudawəndə Yehuoɣa eytti: «Sən mening kəzlirimdə ḥək bolɣinini rast kilip,
Ahabning hanidanioɣa kənglümdiki ḥəmmə niyətni bəja kilip pütküzgining
üqün sening ooɣulliring tətinqi nəsligiqə Israilning təhtidə olturidu» dedi.
31 Lekin Yehu pütün kənglidin Israilning Təngrisi Hudawəndining kanunioɣa
muwapik yürgili ijtiḥat kilmidi. Qünki u əzi Yərobiamning Israilni azduroɣan
gunaḥliridin neri turmidi.
32 U künlərdə Hudawəndə Israilning yurtidin bəzi parqilarni kəskili baxlidi.
Qünki Hazaəl ularni Israilning ḥəmmə zeminida urup, 33 Iordanning xərk
təripidiki pütün Giliyadning yurtini, yəni Gad, Rubən wə Manassəning
yurtioɣa ḥuqum kilip, Arnon jiloisining yenidiki Aroərdin tartip Giliyad bilən
Baxanni məoɣlup kiliwaldi. 34 Yehuning baxka ixliri bilən kiloɣinining ḥəmmisi
wə səltənitining kudriti tooɣrisida Israil padixaḥlirining tarih kitabida
pütülgəndur. 35 Yehu əz ata-bowilirining arisida raḥət tepip, Samariyədə
dəpnə kilindi, andin ooɣli Yəḥoahaz uning ornida padixaḥ boldi. 36 Yehu
Israilning üstidə Samariyədə səltənət kiloɣan wakti yigirmə səkkiz yil idi.

Ahazyaning anisi Atalyaning əltürülüxi

11 1 Ahazyaning anisi Atalya əzi ooɣlining əlginini bilgəndə kopup, ḥəmmə
xaḥzadilərni əltürdi. 2 Padixaḥning ooɣulliri əltürülginidə Yoram
padixaḥning kizi, yəni Ahazyaning ḥəmxirisi Yəḥoxeba ularning arisidin
Ahazyaning ooɣli Yəḥoax bilən uning inikanisini tartiwelip, əltürülmisun
dəp, uni yatmak əyidə yoxurup koydi. 3 Andin keyin Hudawəndining bəytidə
uning kexida turup, anda altə yiloiqə saklandi. Əmma Atalya yurtta səltənət
kilatti.
4 Lekin yəttinqi yilda Yəḥoyadaḥ kixi əwətip, sipaḥ bilən oɣulamlarning
sərdarlirini elip kelip, Hudawəndining bəytigə kirgüzüp ular bilən əḥdə-
pəyman kilixip, Hudawəndining bəytidə ularoɣa ant iqürüp, padixaḥning
ooɣlini kərsətti. 5 Andin ularoɣa buyrup eytti: «Mundak kilinglarki, xabat
künidə pasibanlik kiloɣanliringlarning üqtin biri padixaḥning ordisida
pasibanlik kilsun. 6 Üq ḥəssənglarning biri Sur degən dərwazida wə üq
ḥəssənglarning biri oɣulamlarning kəynidiki dərwazida pasibanlik kilsun.
Bu tərikidə ordini saklanglar. 7 Lekin xabat künidə pasibanlik nəwitini
kilip boloɣan ikki ḥəssənglar Hudawəndining bəytidə padixaḥning kexida
pasibanlik kilsun. 8 Silər padixaḥning qərisidə turup, ḥərbiringlar yarioɣini
kolida tutup, birkim səptin ətkili kəstlisə, uni əltürünglar. Padixaḥ qikip kirsə,
uning bilən bolup billə yürünglar» dedi.
9 Sərdarlar Yəḥoyadaḥ kaḥin ularoɣa buyruoɣanning ḥəmmisini kilip, ḥərbiri

əz adəmlirini elip, ħəm xabat künidə pasibanlik ķilidioŋanlarni, ħəm xabat künidə pasibanlikтin azad bolidioŋanlarni aloŋaq Yəħoyadaħ kaħinning ķexioŋa kəldi. [10] Kaħin əzi Dawud padixaħningki bolup Hudawəndining bəytidə saķlanoŋan nəyzə bilən siparlarni sərdarlaroŋa bərdi. [11] Oŋulamlar tizilip, ħərbiri əz ķolida yarioŋini tutup, bəytning ong yenidin tartip bəytning qəp yenioŋiqə ķurbangaħ bilən bəytni yüzləp, padixaħning qərisidə turdi. [12] Andin keyin padixaħning ooŋlini otturioŋa turoŋuzup, uning bexioŋa tajni ķoyup, uningoŋa guwaħnamini berip, padixaħ boluxķa məsihləp qawak qelip: «Padixaħ yaxisun» dəp ķiqķirixti.

[13] Atalya oŋulam bilən həlķlərning ķiqķirixini angliоŋanda Hudawəndining bəytigə həlķning ķexioŋa kirip, [14] ķarisa, mana padixaħ rəsimgə muwapiķ tüwrükning yenida turup, padixaħning yenida sərdarlar bilən kanayqilar tizilip, yurtning ħəmmə həlķi huxluķ ķilip kanay qalidu. Xuni kərüp, Atalya əz eginlirini yirtip: «Hiyanət boldi, hiyanət boldi» dəp ķiqķardi. [15] Əmma Yəħoyadaħ kaħinning əzi ləxkərlərni baxlioŋan sərdarlaroŋa: «Uni səplərning otturisidin qiķiringlar. Birkim uningoŋa əgəxsə, ķiliq bilən əltürülsun» dəp buyrudi, qünki kaħin: «U Hudawəndining bəytidə əltürülmisun» dəp eytķanidi. [16] Ular uni tutup, atlar padixaħning ordisioŋa kiridioŋan yoloŋa kəlgəndə, anda uni əltürdi.

[17] Yəħoyadaħ: «Hudawəndining ķowmi bolayli» dəp, Hudawəndining wə padixaħ bilən həlķning otturisida bir əħdə tüzüp, padixaħ bilən həlķning otturisida ħəm bir əħdə baoŋlidi. [18] Həlķning ħəmmisi Baalning bəytigə berip, uni yiķitip, ķurbangaħliri bilən butsürətlirini qeķip parə-parə ķilip, Baalning kaħini Matanni ķurbangaħlarning aldida əltürdi. Andin keyin kaħin Hudawəndining bəytigə pasibanlar təyinləp ķoydi. [19] Andin sərdarlar bilən sipaħlarni, oŋulamlar bilən yurtning ħəmmə həlķini əzi bilən elip, padixaħni Hudawəndining bəytidin baxlap pasiban dərwazisidin padixaħning ordisioŋa kirgüzüp, uni padixaħlik təhtigə olturoŋuzdi. [20] Yurtning ħəmmə həlķi hux bolup, xəħər tinq bolup ķaldi. Ular Atalyani padixaħning ordisida ķiliq bilən əltürgənidi.

Yəħudaning padixaħi Yəħoax

12 [1] Yəħoax yəttə yaxķa kirgəndə padixaħ boldi. [2] Yeħuning səltənitining yəttinqi yilida Yəħoax padixaħ bolup, ķirik yil Yerusalemda səltənət ķildi. Uning anisi Zibya dəp atilip, Bərxebadin idi. [3] Yəħoax Yəħoyadaħ kaħin uning muəllimi boloŋan ħəmmə künlirida Hudawəndining kəzliridə yahxi boloŋinini ķildi . [4] Lekin ķurbanlik egizliklirini yoķatmidi, bəlki həlķ

kurbanlik egizliklirida huxbuy isrik yanduratti. [5] Yəhoax həlkkə eytti: «Hudawəndining bəytigə berilip mukəddəs kilonan həmmə pul, hahi hər kixi üqün tohtitilonanoa muwapik berilidionan nək pul bolsa, hahi birkim köngül huxidin Hudawəndining bəytigə kəltüridionan həmmə pul bolsa,
[6] kahinlarning hərbiri xuni həziniqilərdin tapxuruwelip, buning bilən Hudawəndining bəytining sunonan yərlirini rastlap, kəyərdə sunonan yeri bolsa onglatsun» dedi. [7] Lekin Yəhoax padixahning səltənitining yigirmə üqinqi yilida kahinlar bəytning sunonan yərlirini tehi onglimionanidi. [8] U wakit Yəhoax padixah Yəhoyadah kahin bilən kalonan kahinlarni kiqkirip, ularoa eytti: «Nemixka bəytning sunonan yərlirini onglimaysilər. Mundin keyin həziniqilərdin pul tapxuruwalmay, bəlki bəytning sunonan yərlirini onglimak üqün beringlar».
[9] Kahinlar: «Biz, hahi həlktin pul tapxuruwalmay, hahi bəytning sunonan yərlirini onglaydionan ixka arilaxmaymiz» dəp makullaxti. [10] Əmma Yəhoyadah kahin bir sandukni elip kelip, aonzioa bir təxük texip, uni kurbangahning yenida Hudawəndining bəytining kiridionan yərning ong təripidə koydi. Dərwazini saklaydionan kahinlar Hudawəndining bəytigə kəltürülgən pulning həmmisini anda koydi. [11] Ular sandukta tola pul bolonini kərgəndə padixahning katipi bilən uluo kahin bəytkə qikip, Hudawəndining bəytidiki pulni haltioa qigip sanap koydi. [12] Andin keyin ular sanalonan pulni Hudawəndining bəytini onglaydionan ixlarning üstidə turonuqilaroa bərdi. Bular bolsa pulni Hudawəndining bəytini onglaydionan yaonaqqi bilən tamqilaroa, [13] taxqi bilən taxtiraxlar wə həm Hudawəndining bəytining sunonan yərlirini onglitixka lazim bolidionan yaonaq bilən yonulonan taxlar setiwelixka ixlitip, bəytning onglitixining həmmə qikimioa bərdi. [14] Lekin Hudawəndining bəytigə berilgən puloa kümüx jawurlar, piqaklar, kaqilar, kanaylar yaki baxka altun bilən kümüxning nərsilirini Hudawəndining bəyti üqün ətməy, [15] bəlki pulni ixligüqilərgə berip, Hudawəndining bəytini onglitip koydi. [16] Ixligüqilərgə bərmək üqün pulni tapxuruwalonan kixilərdin hesab sorimidi, qünki bular insap bilən ix kilatti. [17] Lekin gunah kurbanliki bilən hata kurbanlikining puli Hudawəndining bəytigə berilməy, kahinlaroa təgdi.

[18] U wakit Arramning padixahi Hazaəl Gatka qikip sokuxup, uni aldi. Andin Hazaəl qikip, Yerusalemoa yüzləndi. [19] U wakit Yəhudaning padixahi Yəhoax əz ata-bowiliri bolonan Yəhuda padixahliri Yəhoxafat, Yoram wə Ahazya Hudawəndigə mukəddəs kilonan həmmə nərsə bilən əzi mukəddəs kilonini Hudawəndining bəyti bilən padixahning ordisining həziniliridiki həmmə altunoa koxup, həmmisini elip, Arramning padixahi Hazaəlgə əwətti. Əwətsə, xu əzi Yerusalemdin qikip kətti. [20] Yəhoaxning baxka ixliri bilən kilonan

ħəmmə əməlliri bolsa Yəħuda padixaħlirining tarih kitabida pütülgəndur.
21 Uning hizmətkarliri uningoƣa hiyanət ķilip, Sillaning təripidiki Millo ķələsidə
Yəħoaxni əltürdi. 22 Uni əltürgən kixilər əz hizmətkarliri boloƣan Yozakar
bən-Ximat bilən Yəħozabad bən-Xomər idi. U əlüp, əz ata-bowilirining arisida
Dawudning xəħiridə dəpnə ķilindi. Uning ooƣli Amazya ornida padixaħ boldi.

Israilning padixaħi Yəħoahaz

13 1 Yəħudaning padixaħi Ahazyaning ooƣli Yəħoaxning səltənitining
yigirmə üqinqi yilida Yeħuning ooƣli Yəħoahaz Samariyədə Israiloƣa
padixaħ bolup, on yəttə yil səltənət ķildi. 2 U əzi Hudawəndining kəzliridə
yaman boloƣinini ķilip, Nəbatning ooƣli Yərobiam Israilni azduroƣan
gunaħlirida yürüp, ulardin qiķmidi. 3 Uning üqün Hudawəndining oƣəzipi
Israiloƣa tutixip, ularni Arramning padixaħi Hazaəlning ķoliƣa tapxurup,
Hazaəlning ooƣli Bənħadadning ķoliƣa bərdi.
4 Lekin Yəħoahaz Hudawəndigə yalwuroƣanda Hudawəndə Israilning tənglikini
kərgəq uningoƣa ķulaķ saldi, qünki Arramning padixaħi ularoƣa zulum ķilatti.
5 Hudawəndə Israiloƣa bir ķutķuzoƣuqi bərgəq, ular arramiylarning ķolidin
ķutuldi. Andin keyin Israil baldurķidək əz əyliridə olturdi. 6 Lekin ular
Yərobiam Israilni azduroƣan gunaħliriqin qiķmay, ularda yürətti. Axirə butini
ħəm Samariyədə turoƣili ķoydi.
7 Arramning padixaħi Yəħudaoƣa ləxkərdin əllik atlik kixi, on jəng ħarwisi
bilən on ming piyadə əskərdin ziyadini ķoymay, baxķilarni yoķitip, hamandiki
topidək ķilip baskanidi.
8 Yəħoahazning baxķa ixliri bilən ķiloƣinining ħəmmisi wə uning səltənət
ķudriti tooƣrisida Israil padixaħlirining tarih kitabida pütülgəndur.
9 Yəħoahaz əz ata-bowilirining arisida raħət tepip, Samariyədə dəpnə ķilindi.
Andin uning ooƣli Yoax ornida padixaħ boldi.

Israilning padixaħi Yoax

10 Yəħuda padixaħi Yəħoaxning səltənitining ottuz yəttinqi yilida
Yəħoahazning ooƣli Yoax Samariyədə Israiloƣa padixaħ bolup, on altə yil
səltənət ķildi. 11 U əzi Hudawəndining kəzliridə yaman boloƣinini ķilip,
Nəbatning ooƣli Yərobiam Israilni azduroƣan gunaħlirining ħeqbiridin
qiķmay, ularda yürətti. 12 Yoaxning baxķa ixliri bilən ķiloƣan ħəmmə əməlliri,
səltənitining ķudriti wə Yəħudaning padixaħi Amazya bilən ķiloƣan jengi
tooƣrisida Israil padixaħlirining tarih kitabida pütülgəndur. 13 Yoax ata-

bowilirining arisida rahət tapkanda Yərobiam uning təhtidə olturdi. Yoax Samariyədə Israilning padixahlirining arisida dəpnə kilindi.

Elixaning wapati wə gəridiki məjizə

14 Elixa əlidioŋan kesəllikidə kesəl boloŋanda Israilning padixahi Yoax uning kexioŋa kelip, uning üstidə yioŋlap: «Əy atam, əy atam, Israiloŋa həm harwa həm atliklar boldung» dəp eytti. 15 Elixa uningoŋa: «Bir ya bilən okyaliri elip kəlgin» dedi. U uningoŋa bir ya bilən okyalirini elip kəlgəndə, 16 u Israilning padixahioŋa: «Kolungni yaoŋa saloŋin» dəp eytti. U əz kolini koyoŋanda Elixa əz kollirini padixahning kollirioŋa koydi. 17 Andin u eytti: «Xərk təripidiki pənjirini aqkin». U uni aqkanda Elixa: «Atkin» dedi. Atkanda Elixa eytti: «Hudawəndining nusrət okyasi, dərwəkə Arramning üstidə nusrət tapidioŋan okyasidur. Arramiylarni yokatkuqə Afekta ularni urisən». 18 Andin u əzi: «Okyalarni kolungoŋa aloŋin» degəndə u ularni aldi. Andin u Israilning padixahioŋa: «Yərgə uroŋin» dedi. U üq mərtiwə urup tohtidi. 19 Hudaning adimi uningoŋa aqqiklinip eytti: «Əgər bəx-altə mərtiwə uroŋan bolsang, arramiylarni yokatkuqə uratting. Lekin əmdi arramiylarni yaloŋuz üq mərtiwə urisən» dedi.
20 Elixa əlüp, dəpnə kilindi. Əmdi hər yil bexida moabiylarning talaydioŋan guruhliri yurtka kirətti. 21 Bir kün həlk bir əlük adəmni dəpnə kilip turoŋanda, bir talaydioŋan guruhni kərüp, əlükni Elixaning gərigə taxlidi. Əlük Elixaning ustihinioŋa təgkəndə tirilip kopup, putlirida turdi.

22 Əmma Arramning padixahi bolsa Yəhoahazning həmmə künliridə Israiloŋa zulum kilatti. 23 Lekin Hudawəndə ularoŋa mehribanlik bolup mərhəmət kilip, Ibrahim, Ishak wə Yakubka baoŋlioŋan əhdisi üqün ularoŋa iltipat kilip, ularni tehi halak kilip əz yüzidin taxlioŋili halimidi. 24 Əmma Arramning padixahi Hazaəl əldi wə ooŋli Bənhadad uning ornida padixah boldi. 25 Andin keyin Yəhoahazning ooŋli Yoax Hazaəlning ooŋli Bənhadadtin xu əzi uning atisi Yəhoahazdin jəngdə aloŋan xəhərlərni yanduruwaldi. Üq mərtiwə Yoax uni urup, Israilning xəhərlirini yanduruwaldi.

Yəĥudaning padixaĥi Amazya

14 [1] Israilning padixaĥi Yəĥoahazning ooŋli Yoaxning səltənitining ikkinqi yilida Yəĥoaxning ooŋli Amazya Yəĥudaoŋa padixaĥ boldi. [2] U padixaĥ boloŋanda yigirmə bəx yaxķa kirip, Yerusalemda yigirmə tokķuz yil səltənət ķildi. Uning anisi Yeĥowaddan dəp atilip, Yerusalemdin idi. [3] Amazya Hudawəndining kəzliridə yahxi boloŋinini ķilatti, lekin atisi Dawudtək ķilmay, bəlki ĥər ixta atisi Yoax ķiloŋandək ķilatti. [4] Qünki ķurbanlik egizlikliri yokķitilmidi, bəlki həlk egizliklərdə ķurbanlik ķilip, huxbuy isrik yanduratti. [5] Səltənət uning ķolida mukķim boloŋanda atisi padixaĥni əltürgən hizmətkarlirini tutup əltürdi. [6] Lekin ata ooŋli üqün əltürülmisun yaki ooŋul atisi üqün əltürülmisun, bəlki ĥərbiri əz gunaĥi üqün əlsun dəp, Musaning ķanun kitabida Hudawəndining pütülgən əmrigə muwapik ķatillik ķiloŋuqilarning balilirini əltürmidi.
[7] U əzi xor wadisida edomiylardin on mingni urup, jəng ķilip Selani elip, bu küngiqə ataloŋandək uni Yokķtəəl dəp atidi.
[8] Andin keyin Amazya Israilning padixaĥi Yoax bən-Yəĥoahaz bən-Yehuning ķexioŋa əlqi əwətip, eytķuzdiki: «Kelip sokuxayli». [9] Lekin Israilning padixaĥi Yoax Yəĥudaning padixaĥi Amazyaoŋa kixi əwətip eytķuzdiki: «Liwandiki tikən bolsa Liwandiki kedir dərihigə həwər əwətip: ‹ Əz ķizingni ooŋlumoŋa hotunlukķa bərgin› dəp eytķuzdi. Lekin Liwanning bir yawa ĥaywani ətüp ketip, tikənni dəssiwətti. [10] Sən Edomni urup, kənglüngdə mutəkəbbur boldung. Əmdi pəhirlinip, əydə ķaloŋin. Nemixķa əzünggə nukşan kəltürüp, əzüngni wə əzüng bilən Yəĥudani balaoŋa kəltürisən?» dedi.
[11] Əmma Amazya ķulak salmioŋanda Israilning padixaĥi Yoax qikip, u əzi bilən Yəĥudaning padixaĥi Amazya Yəĥudaoŋa təwə zemini boloŋan Bəyt-Xəməxtə uqrixip sokuxti. [12] Lekin Yəĥudaning adəmliri Israilning adəmliridin xikəstə yəp, ĥərbiri əz əyigə ķeqip kətti. [13] Israilning padixaĥi Yoax Bəyt-Xəməxtə Yəĥudaning padixaĥi Amazya bən-Yəĥoax bən-åhazyani əsir ķilip, Yerusalemoŋa berip, Yerusalemning sepilidin Əfraim dərwazisidin tartip burjək dərwazisioŋiqə tət yüz gəzlik mikdarini yikitip, [14] Hudawəndining bəyti bilən padixaĥning ordisidiki ĥəmmə altun bilən kümüxni wə ĥəmmə ķaqilarni talap, kepillər elip, Samariyəgə yenip kətti.
[15] Yoaxning baxķa ixliri bilən ķiloŋan əməlliri, səltənitining ķudriti wə Yəĥudaning padixaĥi bilən ķiloŋan jəng tooŋrisida Israilning padixaĥlirining tarih kitabida pütülgəndur. [16] Yoax əz ata-bowilirining arisida raĥət tepip, Samariyədə Israilning padixaĥlirining jayida dəpnə ķilindi. Andin ooŋli Yərobiam uning ornida padixaĥ boldi. [17] Yəĥudaning padixaĥi Yəĥoaxning ooŋli Amazya bolsa Israilning padixaĥi Yəĥoahazning ooŋli Yoax əlgəndin keyin on bəx yil tirik turdi.

18 Amazyaning baxka ixliri tooqrisida Yahuda padixahlirining tarih kitabida
pütülgəndur. 19 Yerusalemda uningoqa suyikəst kilinoqaq u əzi Lakixka
keqip kətti. Lekin ular uning kəynidin Lakixka kixi əwətip, anda uni əltürdi.
20 Andin uni atlaroqa artip, Yerusalemoqa elip bardi. U əzi Yerusalemda əz
ata-bowilirining arisida Dawudning xəhiridə dəpnə kilindi. 21 Yəhudaning
həmmə həlki on altə yaxta boloqan Azaryani elip, uni atisi Amazyaning ornida
padixah kildi. 22 Uning atisi əz ata-bowilirining arisida rahət tapkandin keyin,
u Elatni yasap Yəhudaoqa yənə təwə kildi.

Israilning padixahi Yərobiam

23 Yəhuda padixahi Amazyaning ooqli Yəhoaxning səltənitining on bəxinqi
yilida Israilning padixahi Yoaxning ooqli Yərobiam padixahlik kiloqili baxlap
Samariyədə kirik bir yil səltənət kildi. 24 U əzi Hudawəndining kəzliridə yaman
boloqinini kilip, Nəbatning ooqli Yərobiam Israilni azduroqan gunahlirining
heqbiridin qikmidi. 25 U əzi Israilning Təngrisi Hudawəndə əz bəndisi gat-
həfərlik Yunus bən-Amittay pəyoqəmbərning wasitisi bilən eytkan səzigə
muwapik Hamatka baridioqan yoldin tartip tüzlənglik dengizioqiqə Israilning
baldurki yərlirini tartiwaldi. 26 Qünki Hudawəndə Israilning nahayiti kattik
boloqan tənglikini, hahi kiqikning, hahi qongning əhwali kalmay, Israilda halas
kiloquqi tepilmioqinini kərdi. 27 Hudawəndə: «Israilning ismini asmanning
tegidə yokatmaymən» dəp, Yoaxning ooqli Yərobiamning koli bilən ularni
kutkuzdi.
28 Yərobiamning baxka ixliri bilən kiloqinining həmmisi, səltənitining kudriti
bilən uning jəngliri wə baldur Yəhudaoqa təwə boloqan Dəməxk bilən Hamatni
yanduruwaloqini tooqrisida Israil padixahlirining tarih kitabida pütülgəndur.
29 Yərobiam əz ata-bowiliri Israil padixahlirining arisida rahət tapkanda ooqli
Zəkarya uning ornida padixah boldi.

Yəhudaning padixahi Azarya

15 1 Israilning padixahi Yərobiamning səltənətning yigirmə yəttinqi yilida
Amazyaning ooqli Azarya Yəhudaoqa padixah boldi. 2 On altə yaxka
kirgəndə padixah bolup, Yerusalemda əllik ikki yil səltənət kildi. Uning anisi
Yəkolya dəp atilip, Yerusalemdin idi. 3 Azarya əz atisi Amazya kiloqandək
Hudawəndining kəzliridə yahxi boloqanni kilatti. 4 Lekin kurbanlik egizlikliri
yokitilmidi, bəlki həlk egizliklərdə kurbanlik kilip, huxbuy isrik yanduratti.
5 Əmma Hudawəndə padixahni uning wapat künigiqə pesəlikkə muptila

ḳiloɳaq, u has bir өydə olturatti wə padixaḥning ooɳli Yotam uning өyidin həwər elip, yurtning həlḳigə ḥəküm ḳilatti. [6] Azaryaning baxḳa ixliri bilən ḳiloɳan əməlliri tooɳrisida Yəḥuda padixaḥlirining tarih kitabida pütülgəndur. [7] Azarya өz ata-bowilirining arisida raḥət tepip, ata-bowilirining arisida Dawudning xəḥiridə dəpnə ḳilindi. Andin ooɳli Yotam uning ornida padixaḥ boldi.

Israilning padixaḥi Zəkarya

[8] Yəḥuda padixaḥi Azaryaning səltənitining ottuz səkkizinqi yilida Yərobiamning ooɳli Zəkarya Samariyədə Israiloɳa padixaḥ bolup, altə ay səltənət ḳildi. [9] U өzi ata-bowiliri ḳiloɳandək Hudawəndining kəzliridə yaman boloɳinini ḳilip, Nəbatning ooɳli Yərobiam Israilni azduroɳan gunaḥliridin qiḳmidi. [10] Əmma Yabəxning ooɳli Xallum uningoɳa hiyanət ḳilip, uni ḳowmning aldida urup өltürüp, uning ornida padixaḥ boldi.
[11] Zəkaryaning baxḳa ixliri Israil padixaḥlirining tarih kitabida pütülgəndur.
[12] Hudawəndə Yeḥuoɳa: «Sening ooɳulliring tətinqi nəsilgiqə Israilning təhtidə olturidu» dəp eytḳan səz buning bilən bəja kəltürüldi.

Israilning padixaḥi Xallum

[13] Yabəxning ooɳli Xallum Yəḥuda padixaḥi Azaryaning səltənitining ottuz toḳḳuzinqi yilida padixaḥ bolup, Samariyədə bir ayoɳiqə səltənət ḳildi. [14] Qünki gadiyning ooɳli Mənahem Tirzadin qiḳip, Samariyəgə kelip, Yabəxning ooɳli Xallumni Samariyədə urup өltürüp, uning ornida padixaḥ boldi.
[15] Xallumning baxḳa ixliri bilən ḳiloɳan hiyanət tooɳrisida Israil padixaḥlirining tarih kitabida pütülgəndur. [16] Andin keyin Mənahem Tipsaḥ bilən andaki ḥəmmisini wəyran ḳilip, Tirzadin tartip uningoɳa təwə zeminini urdi. Ular dərwazini aqmioɳini üqün xəḥərni urup, andaki ḥamilidar hotunlarning ḳerinlirini yeriwətti.

Israilning padixaḥi Mənahem

[17] Yəḥuda padixaḥi Azaryaning səltənitining ottuz toḳḳuzinqi yilida gadiyning ooɳli Mənahem Israiloɳa padixaḥ bolup, Samariyədə on yil səltənət ḳildi. [18] U өzi Hudawəndining kəzliridə yaman boloɳinini ḳilip, pütün əmridə Nəbatning ooɳli Yərobiam Israilni azduroɳan gunaḥliridin qiḳmidi. [19] Əmma Assurning padixaḥi Pul yurtḳa kiriwaldi. U waḳit Mənahem, u manga yardəm berip padixaḥliḳni ḳolumda muḳim ḳilsun dəp, Puloɳa ming talant kümüx

bərdi. [20] Mənahem Assurning padixahioɣa beridioɣan pulni Israilning ɦəmmə bay kixilirigə qeqip ɦərbirigə əllik xeḳəl kümüxni ḳoydi. Andin Assurning padixahi yurtta ḳalmay, yenip kətti.
[21] Mənahemning baxḳa ixliri bilən ḳiloɣinining ɦəmmisi Israil padixahlirining tarih kitabida pütülgəndur. .

Israilning padixahi Peḳahya

[22] Mənahem əz ata-bowilirining arisida raɦət tapḳanda ooɣli Peḳahya uning ornida padixah boldi. [23] Yəɦuda padixahi Azaryaning səltənitining əllikinqi yilida Mənahemning ooɣli Peḳahya Samariyədə Israiloɣa padixah bolup, ikki yil səltənət ḳildi. [24] U əzi Hudawəndining kəzliridə yaman boloɣinini ḳilip, Nəbatning ooɣli Yərobiam Israilni azduroɣan gunahliridin qikmidi. [25] Əmma uning sərdari Peḳah bən-Remalyahu hiyanət ḳilip, Argob bilən Aryə wə giliyadlik əllik kixini əzigə ɦəmrah ḳilip, Samariyədiki padixah ordisida uni urup əltürüp, ornida padixah boldi.
[26] Peḳahyaning baxḳa ixliri bilən ḳiloɣinining ɦəmmisi Israil padixahlirining tarih kitabida pütülgəndur.

Israilning padixahi Peḳah

[27] Yəɦuda padixahi Azaryaning səltənitining əllik ikkinqi yilida Remalyahuning ooɣli Peḳah Samariyədə Israiloɣa padixah bolup, yigirmə yil səltənət ḳildi. [28] U əzi Hudawəndining kəzliridə yaman boloɣinini ḳilip, Nəbatning ooɣli Yərobiam Israilni azduroɣan gunahliridin qikmidi. [29] Israil padixahi Peḳahning zamanida Assurning padixahi Tiglat-Pilәsər kelip, Iyon, Abəl-Bəyt-Maaka, Yanoah, Ḳadex, Hazor, Giliyad wə Galiliyəni, yəni Naftalining pütün yurtini elip, ɦəlḳni əsir ḳilip Assuroɣa elip bardi. [30] Elaning ooɣli Ḥoxiya Remalyahuning ooɣli Peḳahḳa hiyanət ḳilip, Azaryaning ooɣli Yotamning yigirminqi yilida uni urup əltürüp, ornida padixah boldi.
[31] Peḳahning baxḳa ixliri bilən ḳiloɣinining ɦəmmisi Israil padixahlirining tarih kitabida pütülgəndur.

Yəɦudaning padixahi Yotam

[32] Israil padixahi Remalyahuning ooɣli Peḳahning səltənitining ikkinqi yilida Uzziyaning ooɣli Yotam Yəɦudaoɣa padixah boldi. [33] U padixah boloɣanda yigirmə bəx yaxḳa kirip, Yerusalemda on altə yil səltənət ḳildi. Uning anisi Yeruxa dəp atilip, Sadoḳning ḳizi idi. [34] Yotam əz atisi Uzziya ḳiloɣandək

Hudawəndining kəzliridə yahxi boloǫinini ķilatti. 35 Lekin ķurbanlik egizlikliri
yoķitilmidi, bəlki egizliklərdə ķurbanlik ķilip, huxbuy isrik yanduratti. U əzi
Hudawəndining bəytidiki egiz dərwazini yasap ķoydi.
36 Yotamning baxķa ixliri bilən ķiloǫan əməlliri Yəĥuda padixaĥlirining tarih
kitabida pütülgəndur. 37 U wakķit Hudawəndə Arramning padixaĥi Rezin bilən
Remalyaĥuning ooǫli Peķaĥni Yəĥudaoǫa ķarxi əwətkili baxlidi. 38 Yotam əz
ata-bowilirining arisida raĥət tepip, ata-bowilirining jayida atisi Dawudning
xəĥiridə dəpnə ķilindi. Andin ooǫli Aĥaz uning ornida padixaĥ boldi.

Yəĥudaning padixaĥi Aĥaz

16 1 Remalyaĥuning ooǫli Peķaĥning səltənitining on yəttinqi yilida
Yotamning ooǫli Aĥaz Yəĥudaoǫa padixaĥ boldi. 2 Aĥaz padixaĥ
boloǫanda yigirmə yaxķa kirip, Yerusalemda on altə yil səltənət ķildi. U əz atisi
Dawudtək ķilmay, bəlki Təngrisi Hudawəndining kəzliridə yaman boloǫinini
ķilip, 3 Israilning padixaĥlirining yolida yürətti. Ħətta Hudawəndə bəni-
Israilning aldidin ħəydəp qikaroǫan taipilərning yirginqlik ixlirioǫa muwapik
əz ooǫlini ottin ətküzüp kəydürüp, 4 egiz yərlərdə, dənglüklərdə wə ħəmmə
kək dərəhlərning tegidə ķurbanlik ķilip, huxbuy isrik yanduratti. 5 U wakķit
Arramning padixaĥi Rezin bilən Israilning padixaĥi Remalyaĥuning ooǫli
Peķaĥ jəng ķiloǫili Yerusalemoǫa qikip, Aĥazni ķorxidi. Lekin ular uni məoǫlup
ķilalmidi.
6 Uxbu wakķit Arramning padixaĥi Rezin Elatni yənə tartiwelip, yəĥudiylarni
Elattin ħəydiwətti. Andin arramiylar Elatķa kelip, anda bu küngiqə olturmakta.
7 Lekin Aĥaz Assurning padixaĥi Tiglat-Piləsərgə əlqilər əwətip, eytķuzdiki:
«Mən sening ķulung bilən ooǫlung bolimən. Manga ĥujum ķiloǫan Arramning
padixaĥi bilən Israilning padixaĥidin meni ķutķuzoǫin». 8 Xuni eytķuzup, Aĥaz
Hudawəndining bəytidiki wə padixaĥning ordisidining həzinisidiki kümüx
bilən altunni elip, ĥədiyə ķilip Assurning padixaĥioǫa əwətti. 9 Assurning
padixaĥi uning səzigə unidi. Unap, Assurning padixaĥi Dəməxķķə qikip, uni
məoǫlup ķilip, həlķni əsir tutup Kirgə elip berip, Rezinni eltürdi.
10 Əmma Aĥaz padixaĥ Assurning padixaĥi Tiglat-Piləsər bilən kərüxkili
Dəməxķķə bardi. Aĥaz padixaĥ Dəməxķning ķurbangaĥini kərgəndə
ķurbangaĥning təswirini sizdurup, uning yasilixining tamam ohxaxlikida
bir nəmunə ətküzüp, Uriya kaĥinoǫa əwətti. 11 Andin keyin Uriya kaĥin Aĥaz
padixaĥ Dəməxķtin uningoǫa əwətkən ħəmmə nushilirioǫa muwapik bir
ķurbangaĥni yasidi. Aĥaz padixaĥ Dəməxķtin yenip kəlməstə Uriya kaĥin uni
təyyar ķiloǫanidi. 12 Padixaĥ Dəməxķtin yenip kelip, ķurbangaĥni kərgəndə

padixah qurbangahqa berip üstigə qikip, [13] kəydüridioqan qurbanlikini kəydürüp, hədiyə qurbanlikini ətküzüp, iqkülük qurbanlikini ətküzüp, xükür qurbanlikining kenini qurbangahqa qeqip koydi. [14] Lekin Hudawəndining huzuridiki mis qurbangahini bəytning aldidin elip, yengi qurbangah bilən Hudawəndining bəytining otturisidiki jaydin yətkəp, yengi qurbangahning ximal təripidə koydurdi. [15] Ahaz padixah Uriya kahinoqa buyrup eytti: «Qong qurbangahta ətigənning kəydüridioqan qurbanliki bilən ahxamning hədiyə qurbanlikini, padixahning kəydüridioqan qurbanliki bilən uning hədiyə qurbanlikini, həmmə yurt həlkining kəydüridioqan qurbanliki bilən ularning hədiyə qurbanlikini wə həm iqkülük qurbanlikini kəydürüp, kəydüridioqan qurbanliki bilən soyum qurbanliklarning həmmə kenini qurbangahqa qaqkin. Lekin mis qurbangahi soal kilmikim üqün bolsun» dedi. [16] Uriya kahin Ahaz padixah buyruoqanning həmmisini kildi. [17] Ahaz padixah das təgliklirining girwəklirini ajritip, das təgliklirining daslarni elip, mis kəlini uning tegidiki mis uy sürətliridin kətürüp, tax tahtaylik bir məydanoqa koydurdi. [18] Bəytning yenida yasaloqan xabat yoli degən ləkmə yoli bilən padixah kiridioqan taxkiriki yolini Assur padixahi jəhitidin Hudawəndining bəytining iqigə aldurdi. [19] Ahazning kiloqan baxka ixliri bolsa Yəhuda padixahlirining tarih kitabida pütülgəndur. [20] Ahaz əz ata-bowilirining arisida rahət tepip, ata-bowilirining jayida Dawudning xəhiridə dəpnə kilindi. Andin ooqli Hizkiya uning ornida padixah boldi.

Israilning padixahi Hoxiya — Israilning əsir bolup Assuroqa elip ketilixi

17 [1] Yəhuda padixahi Ahazning səltənitining on ikkinqi yilida Elaning ooqli Hoxiya Samariyədə Israiloqa padixah bolup tokkuz yil səltənət kildi. [2] U əzi Hudawəndining kəzliridə yaman boloqinini kilatti. Lekin uningdin ilgiri ətkən Israilning padixahliridək yamanlik kilmaytti. [3] Assurning padixahi Xalmanəsər uningoqa karxi qikkanda Hoxiya uningoqa boyun sunup, uningoqa baj-hiraj beridioqan boldi. [4] Əmma Assurning padixahi Hoxiyaning hiyanət kiloqinini kərdi. Qünki u əzi Assurning padixahioqa yildiki baj-hirajni bərməy, Misirning padixahi Sooqa əlqilər əwətti. Uning üqün Assurning padixahi uni solap koyup, zindanda baoqlaklik saklidi. [5] Andin Assurning padixahi qikip, pütün yurtni kezip, Samariyəni üq yiloqiqə korxap turdi. [6] Hoxiyaning səltənitining tokkuzinqi yilida Assurning padixahi Samariyəni elip, Israilni Assuroqa elip ketip, Gozandiki Habor dəryasining yenida boloqan Halahta wə Mediyaning xəhərliridə olturoquzup koydi.

Israilning gunahliri wə jazalinixi

7 Bəni-Israil ularning əzini Misirning padixahi Firəwnning kolidin kutkuzup,
Misir yurtidin qikaroqan Təngrisi Hudawəndigə gunah kilip, baxka təngrilərdin
korkup, 8 Hudawəndə bəni-Israilning aldidin həydiwətkən taipilərning
kanunlirida yürüp, Israilning padixahliri buyruoqan kanunlaroqa əməl kiloqanidi.
9 Bəni-Israil Təngrisi Hudawəndigə karxi yoxurun nalayik ixlar kilip, hahi
pasibanlik munarlarda bolsa, hahi məhkəm xəhərlərdə bolsa, əz həmmə
xəhərliridə kurbanlik egizliklər yasap, 10 həmmə egiz dənglüklərdə wə həmmə
kək dərəhlərning tegidə Axirə sürətliri turoquzup, 11 Hudawəndə ularning
aldidin qikaroqan taipilər kiloqandək həmmə kurbanlik egizliklərdə huxbuy isrik
yandurup, yaman ixlar kilip, Hudawəndining oqəzipini kəltürüp, 12 Hudawəndə
bu ixlar tooqrisidin ularoqa: «Undak kilmanglar» degən bolsimu, butlaroqa
ibadət kiloqanidi. 13 Hudawəndə əz həmmə pəyoqəmbərliri bilən həmmə rohiy
kərünüx kərgüqilirining wasitisi bilən, həm Israilni, həm Yəhudani korkutup:
«Yaman yolliringlardin yenip, əmr bilən kanunlirimni tutup, mən bəndilirim
pəyoqəmbərlərning wasitisi bilən ata-bowiliringlaroqa buyrup silərgə əwətkən
pütün kanunoqa muwapik yürünglar» dəp eytkanidi. 14 Lekin ular angliqili
unimay, əz Təngrisi Hudawəndigə ixənmigən ata-bowiliri kiloqandək əz
boyunlirini kattik kilip, 15 uning kanunlirini taxlap, əzi ularning ata-bowiliri bilən
baoqliqan əhdə bilən ularoqa bərgən xahadətni tərk kilip, Hudawəndə: «Ulardək
kilmanglar» dəp buyruoqan bolsimu, əzining qərisidiki taipilərgə əgixip, bihudə
ixlarni kilip, inawətsizlikkə buruldi. 16 Ular əz Təngrisi Hudawəndining həmmə
buyruklirini koyup, koyma sürətlərni, yəni ikki mozayni koydurup, Axirə butlar
kildurup, asmanning həmmə koxunioqa bax egip Baaloqa ibadət kilip, 17 əz ooqul
bilən kizlirini ottin ətküzüp, jadugərlik ixlitip, palqilik kilip, Hudawəndining
nəzaridə yaman boloqan ixni kiloqili əzini setip, uning oqəzipini kəltürdi. 18 Uning
üqün Hudawəndə Israiloqa tola aqqiklap, ularni əz nəziridin taxlidi. Xundakki,
yaloquz Yəhudaning kəbilisidin baxka heqkaysisi kalmidi.
19 Lekin Yəhuda həm əz Təngrisi Hudawəndining əmrini tutmay, Israil
tohtatkan kanunlarda yürdi.
20 Uning üqün Hudawəndə Israilning həmmə uruk-əwladini rət kilip, tənglikkə
selip, talioquqilarning kolioqa tapxurup, ularni əz nəziridin taxlap, 21 Israilni
Dawudning hanidanidin ajritiwaldi. Ular Nəbatning ooqli Yərobiamni padixah
kiloqanda Yərobiam Israilni Hudawəndining yolidin yandurup, ularni eoqir
gunah kiloqili azdurdi. 22 Qünki bəni-Israil Yərobiamning kiloqan həmmə
gunahlirida yürüp, ulardin yanmaytti. 23 Uning üqün Hudawəndə əz bəndiliri
pəyoqəmbərlərning wasitisi bilən eytkandək Israilni əz nəziridin neri kildi. Bu
səwəbtin Israil əz yurtidin Assuroqa yətkilip, anda bu küngiqə turup kaldi.

Samariyəgə elip kelingən wə makan tutkan taipilər

[24] Əmma Assur əzi Babil, Kut, Iwwa, Hamat wə Səfarwayimdin həlkni yətkəp,
Israilning ornida Samariyəning xəhərliridə olturoquzdi. Ular Samariyəgə
igidarqilik kilip xəhərliridə olturdi. [25] Ular anda olturoqanda Hudawəndidin
korkmioqini üqün Hudawəndə ularni yirtidioqan xirlarni ularning arisioqa
əwətti. [26] Uning üqün ular Assurning padixahioqa həwər berip eyttiki: «Sən
yətkəp, Samariyəning xəhərliridə olturoquzoqan taipilər yurtning Təngrisining
ibaditini bilməydu. Bu səwəbtin u əzi ularning arisioqa xirlar əwətti. Mana
bular ularni əltüridu».
[27] U wakit Assurning padixahi buyrup: «Silər u yərdin kəltürgən kahinlarning
birini yənə u yərgə əwətinglar. U anda berip olturup, yurtning Təngrisining
ibaditini ularoqa əgətsun» dedi. [28] Bu buyruk bilən ular Samariyədin yətkigən
kahinlarning biri kelip, Bəytəldə olturup, Hudawəndining korkunqisini ularoqa
əgitip turdi. [29] Lekin hər taipə əz Təngrisining süritini həm kilip, samariyəliklər
yasioqan kurbanlik egizliklirining bəytliridə turoquzdi. Hər taipə əzi olturoqan
xəhərdə xundak kildi. [30] Babildin kəlgənlər Sukkot-Bənot butini yasidi. Kuttin
kəlgənlər Nərgal butini, Hamattin kəlgənlər Axima butini, [31] awwiylar Nibhaz
bilən Tartak butlirini yasidi. Səfarwayimiylar Səfarwayimning butliri boloqan
Adrammelək bilən Anammeləkning izzitigə əz balilirini otta kəydürətti.
[32] Lekin ular Hudawəndidin həm korkup, əz arisidin əzigə kurbanlik egizlikliri
üqün kahinlar tikləp koydi. Bular kurbanlik egizliklirining bəytliridə ular üqün
kurbanlik kilatti. [33] Ular Hudawəndidin korkti, lekin əzi yətkəlgən taipilərning
yolida əz təngrilirigə həm ibadət kilatti.
[34] Bu küngiqə ilgiriki adətlirigə muwapik əməl kilip, hahi Hudawəndidin
korkmay, hahi ularoqa berilgən pərz bilən kanunlirini tutmay, hahi Hudawəndə
Israil dəp atioqan Yakubning balilirioqa buyruoqan kanun bilən əmrlərgə
muwapik əməl kilmaydu. [35] Hudawəndə ular bilən bir əhdə kilixip, ularoqa
buyrup eytti: «Baxka təngrilərdin korkmay, hahi ularoqa səjdə kilmay, hahi
ularoqa tewinmay, hahi ularoqa kurbanlik kilmanglar. [36] Lekin qong kudrət
wə uzitiloqan bilək bilən silərni Misir yurtidin qikaroqan Hudawəndigə səjdə
kilip, has uningoqa kurbanlik kəltürünglar. [37] U silərgə buyruoqan pərz bilən
pərmanlarni, kanun bilən əmrlərni tutup həmixə saklanglar, lekin baxka
təngrilərdin korkmanglar. [38] Mən silər bilən kiloqan əhdini untumanglar
yaki baxka təngrilərdin korkmanglar. [39] Lekin Təngringlar Hudawəndidin
korkunglar. U silərni həmmə düxmənliringlarning kolidin kutkuzidu»
degənidi.
[40] Lekin ular kulak salmay, ilgiriki kaidə-yosunliri boyiqə mangatti. [41] Xu
tərikidə bu taipilər həm Hudawəndidin korkup, həm butsürətlirigə ibadət

ķilatti. Ularning baliliri bilən balilirining baliliri əz ata-bowiliri ķiloɳandək bu küngiqə ķilip turmaķta.

Yəhudaning padixaĥi Hizķiya

18 [1] Israilning padixaĥi Elaning ooɳli Ħoxiyaning səltənitining üqinqi yilida Yəhudaning padixaĥi Aĥazning ooɳli Hizķiya Yəhudaoɳa padixaĥ boldi. [2] U padixaĥ boloɳanda yigirmə bəx yaxķa kirip, Yerusalemda yigirmə toķķuz yil səltənət ķildi. Uning anisi Abi dəp atilip, Zəkaryaning ķizi idi. [3] Hizķiya əz atisi Dawud ķiloɳanning ĥəmmisigə muwapiķ Hudawəndining kəzliridə rast boloɳinini ķilip, [4] ķurbanliķ egizliklirini buzuwetip, butsürətlirini qeķip, Axirə sürətlirini yiķitip, Musa ətkən mis yilanni ezip sundurdi. Qünki u küngiqə bəni-Israil uningoɳa huxbuy isriķ yandurup, uningoɳa Nəhuxtan dəp at ķoyoɳanidi. [5] Hizķiya Israilning Təngrisi Hudawəndigə tayandi. Xundaķki, haĥi uningdin keyin kəlgən, haĥi uningdin ilgiri ətkən Yəhuda padixaĥlirining ĥeqbiri uningoɳa təng əməs idi. [6] Qünki u Hudawəndigə qaplixip, uning yolidin qiķmay, Hudawəndə Musaoɳa bərgən əmrlərni tutatti. [7] Hudawəndə uning bilən boloɳaq u ĥərnemə ķilsa rawajliķ bolatti. U əzi Assuroɳa ķarxi ķopup, uningoɳa itaət ķilmay, [8] filistiniylərni urup, ularning yurtini Gazaoɳiqə besip, ĥəm ķarawul munarlirini, ĥəm məĥkəm xəĥərlərni aldi.

[9] Hizķiya padixaĥning səltənitining tətinqi yilida, yəni Israil padixaĥi Elaning ooɳli Ħoxiyaning səltənitining yəttinqi yilida Assur padixaĥi Xalmanəsər Samariyəgə qiķip uni ķorxap, [10] üq yildin keyin, yəni Hizķiyaning səltənitining altinqi yilida uni aldi. U yilda, yəni Israil padixaĥi Ħoxiyaning səltənitining toķķuzinqi yilida Samariyə elindi. [11] Andin Assurning padixaĥi Israilni Assuroɳa elip ketip, Gozandiki Habor dəryasining yenida boloɳan Halaĥta wə ĥəm Mediyaning xəĥərliridə olturoɳuzup ķoydi. [12] Qünki ular əz Təngrisi Hudawəndining awazioɳa ķulaķ salmay, bəlki uning əĥdisidin qiķip, Hudawəndə əz bəndisi Musaoɳa buyruoɳanning ĥəmmisini rət ķilip, haĥi anglimioɳanidi, haĥi əməl ķilmioɳanidi.

Sanherib Yəhudaoɳa ĥujum ķilidu

[13] Hizķiya padixaĥning səltənitining on tətinqi yilida Assurning padixaĥi Sanherib qiķip, Yəhudaning ĥəmmə məĥkəm xəĥərlirining üstigə ĥujum ķilip, ularni aldi. [14] U waķit Yəhudaning padixaĥi Hizķiya Lakixķa kixi əwətip: «Hata ķildim! Məndin kətkin. Manga ĥərnemə ķoysang kətürəy» dəp Assurning padixaĥioɳa eytķuzdi. Assurning padixaĥi Hizķiyaoɳa üq yüz talant

kümüx bilən ottuz talant altun tohtitip koydi. 15 Hizkiya Hudawəndining
bəytidiki bilən padixahning ordisining həzinisidiki həmmə kümüxni bərdi.
16 U wakit Hizkiya Hudawəndining bəytining ixik bilən tüwrükliridin altunni
ajritiwelip, Assurning padixahioqa bərdi. Xu altunni Yəhudaning padixahi
Hizkiya əzi kaplatkanidi.
17 Lekin Assurning padixahining əzi Tartan bilən Rab-Saris wə Rabxakəgə
qong bir koxun koxup, ularni Lakixtin Yerusalemoqa əwətti. Bular qikip,
Yerusalemoqa kelip, akartkuqi yerining yolidiki yukiriki kəlning su yolining
yenida qüxti. 18 Ular padixahni kiqkaroqanda orda üstidiki Elyakim bən-
Hilkiya bilən katip Xəbna wə wəzir Yoah bən-Asaf ularning aldioqa qikti.
19 Rabxakə ularoqa eyttiki: «Əmdi Hizkiyaoqa eytinglarki: ‹ Assurning padixahi
boloqan xahinxah mundak eytiduki: «Sən ixənq baoqlioqan tayanqing
nemidur? 20 ‹ Jəng kiloqili məslihət bilən kuwwitim bar› desəng, pəkət
ləwlərning səzliri bolidu. Əmdi kimgə tayinip zitimoqa koptung? 21 Mana
əmdi bu ezilgən komux hasisidək boloqan Misiroqa tayinisən. Uning üstigə
birkim yələnsə, kolioqa kirip, uni texidu. Misir padixahi Firəwn bolsa uning
əzigə tayanoqanlarning həmmisigə mundak bolidu. 22 Əgər manga: ‹ Rəb
Hudayimizoqa tayinimiz› desənglar, xu Hudaning kurbanlik egizlikliri bilən
kurbangahlirini Hizkiya əzi eliwetip, Yəhuda bilən Yerusalemning həlkigə:
‹ Mana Yerusalemning əzidə bu kurbangahning aldida səjdə kilinglar› dəp
eytmidimu? 23 Lekin əmdi hojam Assur padixahi bilən karar tohtatkin.
Əgər ularoqa mingüqilər tapalsang, sanga ikki ming at berəy. 24 Sən kandak
kilip hojamning həmmidin kiqik kulliridin boloqan bir waliyning yüzini
yandurup, harwa bilən atlar tapmak üqün Misiroqa tayinisən. 25 Əjəba əmdi
Hudawəndining iradisigə karxilik kilip, bu jayning üstigə uni wəyran kiloqili
qiktimmu? Hudawəndə əzi manga: ‹ Bu yurtning üstigə qikip uni wəyran
kiloqin› dəp eytti»›» dedi.
26 U wakit Hilkiyaning ooqli Elyakim bilən Xəbna wə Yoah əzi Rabxakəgə eytti:
«Sanga yalwurimizki, kulliringoqa Arram tilida səzligəysən, qünki biz xuni
okuymiz. Sepildiki həlkning anglixida bizgə yəhudiyqə səzlimigin» dedi.
27 Lekin Rabxakə eytti: «Mening hojam bu səzlərni yaloquz sening hojang
bilən əzünggə eytkili meni əwəttimu? Əjəba meni əzi silər bilən billə turup,
əzining pok-süydükini yəp-iqip, sepilning üstidə olturidioqan adəmlərning
kexioqa həm əwətmidimu?» dedi. 28 U wakit Rabxakə turup, ünlük awaz
bilən yəhudiyqə kiqkirip eyttiki: «Assur padixahi boloqan xahinxahning
səzlirini anglanglar! 29 Padixah mundak eytidu: ‹ Hizkiya silərni aldimisun,
qünki u silərni mening kolumdin kutkuzoqili kadir əməs›. 30 Hizkiya bolsa
silərni Hudawəndigə tayandurup: ‹ Hudawəndə xəksiz bizni kutkuzidu.
Bu xəhər bolsa Assur padixahining kolioqa toxulmaydu› dəp eytmisun.

31 Hizķiyaoƣa ķulaķ salmanglar, qünki Assur padixaĥi mundaķ eytiduki:
‹ Mən bilən sülĥi tüzüp təripimgə ətsənglar, ĥərbiri əz üzüm telidin ĥəm
əz ənjür dərihidin yəp, ĥərbiri əz ķudukidin iqsun. 32 Dərwəķə əzüm kelip,
silərni əz yurtunglardək bir yurtķa, dan bilən xarabning yurtioƣa, nan bilən
üzümzarliķlarning yurtioƣa, zəytun bilən ĥəsəlning yurtioƣa elip baridioƣan
waķtioƣiqə undaķ ķilsanglar, əlməy tirik ķalisilər. Hizķiya silərni alditip:
«Hudawəndə bizlərni ķutķuzidu» degəndə uningoƣa ķulaķ salmanglar.
33 Taipilərning təngrilirining biri əz yurtini Assur padixaĥining ķolidin
ķutķuzdimu? 34 Hamat bilən Arpadning təngriliri nə yərdidur? Səfarwayim,
Ħenaĥ wə Iwwaning təngriliri nə yərdidur? Ular Samariyəni ķolumdin
ķutķuzdimu? 35 Bu yurtlarning ĥəmmə təngrilirining ķaysisi əz yurtini
ķolumdin ķutķuzdi? Undaķ bolsa, Hudawəndə Yerusalemni ķolumdin
ķutķuzalamdu?› dəp eytidu» dedi.
36 Əmma ĥəlķ xük turup, uningoƣa bir səz jawab bərmidi, qünki padixaĥ:
«Uningoƣa jawab bərmənglar» dəp buyruoƣanidi. 37 U waķit ordining üstidiki
Elyaķim bən-Hilķiya bilən katip Xəbna wə wəzir Yoaĥ bən-Asaf libasliri
yirtiķlik kelip Rabxaķəning səzlirini Hizķiyaoƣa eytip bərdi.

Yəxaya pəyoƣəmbər Yerusalemning ķutķuzuluxini aldin eytidu

19 1 Hizķiya padixaĥ xuni angliоƣanda libaslirini yirtip, əzigə palas yepip,
Hudawəndining bəytigə kirdi. 2 Andin u əzi ordining üstidiki Elyaķim
bilən katip Xəbnani kaĥinlarning aķsaķallirioƣa ķoxup, Amozning ooƣli Yəxaya
pəyoƣəmbərning ķexioƣa palas kiyiklik əwətti. 3 Ular uningoƣa səzləp: «Hizķiya
mundaķ eytiduki: ‹ Bu kün əzi tənglik bilən ədəp wə dəxnəmning bir künidur,
qünki balilar tuoƣuluxķa yətti, lekin tuoƣidioƣan ķuwwət yoķtur. 4 Xayətki Rəb
Hudaying buni ixitip, əz hojisi Assur padixaĥining təripidin tirik Hudaoƣa
dəxnəm ķiloƣili əwətilgən Rabxaķəning səzlirini anglisa kerək. Xundaķki, Rəb
Hudaying angliоƣan səzliri üqün uningoƣa dəkkə bərərmikin? Bu səwəbtin sən
ķaloƣan ķalduķ üqün dua ķiloƣin›» dedi.
5 Hizķiyaning hizmətkarliri Yəxayaning aldioƣa kəlgəndə, 6 Yəxaya ularoƣa
jawab berip: «Hojanglaroƣa mundaķ eytinglarki: ‹ Hudawəndə mundaķ
eytar: «Assur padixaĥining oƣulamliri manga kupurluķ ķilmaķ üqün eytķan
səzlərdin ķorķmay turup, sən angliоƣan bu səzlərdin dəĥxət yemigin. 7 Mana
mən uningoƣa bir roĥ əwətimən. U bir həwər ixitip, əz yurtioƣa yenip ketidu.
Andin uni əz yurtida ķiliq bilən ĥalak ķilimən» dəp eytar›» dedi.

Sanherib Yerusalemoqa təhdit salidu

8 Əmma Rabxakə: «Assur padixahi Lakixtin kətti» dəp anglap kalsa, yenip kətti. Yenip barsa, uning Libna bilən sokuxup turoqinini tapti. 9 Lekin Sanherib Həbəxstanning padixahi Tirhaka tooqrisidin: «Mana u sən bilən jəng kiloqili qikti» dəp angliqinida Hizkiyaoqa yənə əlqilər əwətip eytti: 10 «Hizkiyaoqa səz kilip mundak eytinglarki: ‹ Sən tayanoqan Hudaying seni aldap: «Yerusalem bolsa Assur padixahining kolioqa tapxurulmaydu» dəp eytmisun. 11 Mana Assur padixahlirining həmmə yurtlaroqa nemə-nemə kilip kandak ularni tamamən harab kiloqinini angliding. Əmdi sən kutulisənmu? 12 Taipilərning təngriliri, yəni ata-bowilirim halak kiloqan Gozan bilən Haran, Rezəf bilən Telassardiki bəni-Edənning təngriliri bolsa ularni kutkuzdimu? 13 Hamat padixahi bilən Arpad padixahi, Səfarwayim xəhiri bilən Henah wə Iwwa bolsa ularning padixahi nə yərdidur?› dəp eytkuzdi.

Hizkiya Hudaoqa iltija kilidu

14 Hizkiya hətni əlqilərning kolidin tapxuruwelip, uni okudi. Andin Hizkiya Hudawəndining bəytigə qikip, uni Hudawəndining huzurida yaydi. 15 Hizkiya Hudawəndining aldida dua kilip, eyttiki: «Əy sən kerublarning üstidə olturup Israilning Təngrisi boloqan Hudawəndə, yərning həmmə padixahlikliring Hudayi yaloquz səndursən. Asmanlar bilən yərni sən pəyda kilding. 16 Əy Hudawəndə, kulikingni selip angliqin. Əy Hudawəndə, kəzliringni eqip kərgin. Sanheribning tirik Hudaoqa dəxnəm kiloqili əwətkən həmmə səzlirini angliqin. 17 Xəksiz, əy Hudawəndə, Assur padixahliri taipilərning əzi bilən ularning yurtlirini harab kilip, 18 butlirini otka taxlidi. Qünki bular Təngri bolmay, bəlki adəm kollirining ixi bolup, yaoqaq bilən tax idi. Uning üqün ular xularni yokitaladi. 19 Əmdi, əy Rəb Hudayimiz, bizni uning kolidin kutkuzoqinki, yərning padixahlikliring həmmisi bilgəyki, yaloquz sən Rəb Hudadursən».

Yəxaya pəyoqəmbər ikkinqi ketim Yerusalemning kutkuzuluxini bildüridu

20 U wakit Amozning ooqli Yəxaya Hizkiyaoqa həwər berip eytkuzdiki: «Israilning Təngrisi Hudawəndə mundak eytiduki: ‹ Sən Assur padixahi Sanherib tooqrisidin manga kiloqan duayingni angliding›. 21 Hudawəndə uning tooqrisidin eytkan səz xudurki: ‹ Pak kiz Si'on seni har kilip, külüp məshirə kilidu, Yerusalemning kizi sanga bexini lingxitidu. 22 Kimni səküp dəxnəm

ķilding? Kimgə ķarxi awaz kətürdüng? Mana kəzliringni egizlikkə kətürüp, Israilning muķəddəsigə ķarxi ħomayding. [23] Өz əlqiliringning wasitisi billə Hudawəndigə dəxnəm ķilip eyttingki: «Ħarwilirimning tolilikį billə mən taoŋlarning egizliklirigə yamixip, Liwanning dawanlirioŋa qikip, egiz kedir dərəhliri bilən əwzəl ķarioŋay dərəhlirini kesip, ķelin janggilining sayilik yərlirigə kirimən. [24] Mən kolap, yat sularni iqtim. Misirning ħəmmə dəryalirini putumning tapini billə ķurutimən» deding. [25] Uzundin beri buni tohtitip, ķədim künliridin tartip təyinliginimni anglimidingmu? Mən bolsam, sən tooŋruluķ: «Məħkəm xəħərlərni wəyran dəwilər boloŋuqə harab ķilsun» dəp eytip, əmdi xuni bəja kəltürdüm. [26] Ularning aħalisi ķuwwətsiz boloŋaq ezilip xərməndə bolup, səħraning oti bilən giyaħlarning kəkigə ohxap, əgzilərning üstidiki ottək bolup üzüp bolmastin ilgiri yoķaloŋan dandək bolup ķaldi. [27] Lekin olturuxung bilən qikip kirixingni uķup, zitimoŋa aqqikįlinixingni bilimən. [28] Zitimoŋa aqqikįlinixing bilən atikarqilikįng ķulaķlirimoŋa yətkəq qülükümni burnungoŋa ətküzüp, yüginimni aoŋzingoŋa selip, seni kəlgən yolungoŋa yandurimən›.
[29] Sanga berilidioŋan alamət budurki, bu yil əzi ünüp ķaloŋanni yəp, kelidioŋan yil andin qikķanni yəp, üqinqi yil terip orup üzümzarlikįlar selip mewisini yəysilər. [30] Yəħuda hanidanining ķeqip ķutuloŋan ķalduķi bolsa təwəndin yiltizlinip, yukįridin mewə beridu. [31] Qünki ķaloŋan ķalduķ Yerusalemdin qikip, ķutulup ķaloŋan bir jamaət Si'ondin kelidu, samawi ķoxunlarning sərdari boloŋan Hudawəndining oŋəyriti buni ķilidu. [32] Uning üqün Hudawəndə Assur padixaħi tooŋrisidin mundaķ eytiduki: «Bu xəħərgə kirməydu wə ya anda bir oķ atmaydu wə ya aldioŋa sipar kətürüp kəlməydu wə ya uningoŋa ķarxi dalda ķilmaydu, [33] bəlki bu xəħərgə kirməy, kəlgən yoli bilən yenip ketidu› dəp Hudawəndə eytidu. [34] Qünki əzüm üqün wə bəndəm Dawud üqün xu xəħərni ķutķuzoŋili uni ħimayə ķilip saķlaymən›».

Yerusalemning ķutķuzuluxi

[35] U wakįt **Hudawəndining pərixtisi** qikip, Assur ķoxunidin bir yüz səksən bəx ming kixini urdi. Xundakķi, ular ətisi səħər ķopsa, mana bular ħəmmisi ölük yatķanidi. [36] U wakįt Assur padixaħi Sanherib qikip yenip ketip, Ninəwədə olturdi. [37] Əmma u əzi əz Təngrisi Nisrokning bəytidə səjdə ķilip turoŋinida ooŋulliri Adrammələk bilən Xaresər uni ķiliq bilən urup əltürüp, əzliri Ararat yurtioŋa ķaqti. Andin uning ooŋli Esar-Haddon ornioŋa padixaħ boldi.

Hizkiyaning kesəl boluxi wə sakaytilip ketixi

20 [1] U künlərdə Hizkiya əlgüdək kesəl boldi. Amozning oolli Yəxaya
pəyoəmbər uning kexioa kelip, uningoa səzləp: «Hudawəndə mundak
eytiduki: ‹ Öyüng tooqrisidin wəsiyət kiloqin, qünki sən tirik kalmay əlisən›»
dedi. [2] U wakit Hizkiya yüzini tam təripigə karitip, Hudawəndigə dua kilip:
[3] «Əy Hudawəndə, sanga yalwurimənki, mening sening aldingda kandak
sadakətlik bilən turup, sadik kəngül bilən yürüp nəziringdə yahxi boloanni
kiloqinimni yad kiloqin» dəp Hizkiya kattik yioqlidi. [4] Yəxaya qikip, xəhərning
otturisioa yətməstə Hudawəndining səzi uningoa kelip eytti: [5] «Yenip berip,
kowmimning əmiri boloan Hizkiyaoa eytkinki‹ ‹ Atang Dawudning Təngrisi
Hudawəndə mundak eytiduki: «Duayingni anglap, yaxliringni kərdüm. Mana
seni sakaytimən. Üqinqi kündə Hudawəndining bəytigə qikisən. [6] Sening
əmrünggə on bəx yil koximən. Seni wə həm bu xəhərni Assur padixahining
kolidin kutkuzimən. Özüm üqün wə bəndəm Dawud üqün bu xəhərni himayə
kilimən. [7] Yəxaya səzləp: «Bir parqə ənjür elip kelinglar» dedi. Ular uni elip
kelip, qaka üstigə koyoanda sakaydi. [8] Hizkiya Yəxayaoa eytti: «Hudawəndə
meni sakaytip, üqinqi kündə Hudawəndining bəytigə qikidioqinimning
alamiti nemə bolidu?» [9] Yəxaya eytti: «Hudawəndə eytkinidək kilidu.
Xuning ispatioa Hudawəndining təripidin sanga bu alamət berildiki, sayə
xəms saitidə on dərijə aldioa barsunmu yaki on dərijə kəynigə yansunmu?»
[10] Hizkiya eytti: «Sayining on dərijə aldioa mengixi asandur. Bəlki on dərijə
kəynigə yansun» dedi. [11] Yəxaya pəyoəmbər Hudawəndigə yalwuroanda, u
özi Ahazning xəms saitidə on dərijə aldioa mangoan sayini yandurup, on
dərijə kəynigə mangdurdi.

Babildin kəlgən əlqilər

[12] U wakit Babilning padixahi Bərodak-Baladan Hizkiyaoa hət bilən hədiyə
əwətti, qünki kesəl boloninini anglioanidi. [13] Hizkiya ulardin səz anglap,
ularoa həmmə həzinilirini, kümüx bilən altunni, huxbuy dora-dərmək bilən
əwzəl yaolarni, yaraolirining öyi bilən həzinisidiki həmmə bar boloanni
kərsətti. Öz öyidə wə tamam təəllukida Hizkiya ularoa kərsətmigən nərsə
kalmidi.
[14] Lekin Yəxaya pəyoəmbər Hizkiya padixahning kexioa kelip, uningoa eytti:
«Bu adəmlər nemə dedi? Sening kexingoa nə yərdin kəldi?» Hizkiya eytti:
«Ular bolsa Babil degən yirak yurttin kəldi» dedi. [15] U eytti: «Sening öyüngdə
nemə kərdi*lər*?» Hizkiya jawab bərdiki: «Öyümdiki həmmə bar boloanni
kərdi*lər* mening həzinilirimdə mən ularoa kərsətmigən nərsə kalmidi».

16 Yəxaya Hizķiyaoŋa eytti: «Hudawəndining səzini angliоŋin: 17 ‹ Mana sening
əyüngdə ħəmmə bar boloŋini elip ketilip, ata-bowiliring bu küngiqə həzinigə
yioŋķan nərsilərning ħəmmisi ħeqnemə ķalmay, Babiloŋa elip berilidioŋan
künlər kelidu› dəp Hudawəndə eytidu. 18 Ular səndin qiķip tərilidioŋan
ooŋulliringning bəzisini elip ketidu. Ular bolsa Babildiki padixaħning ordisida
oŋulam bolidu» dedi. 19 Hizķiya Yəxayaoŋa eytti: «Hudawəndining sən eytķan
səzi yahxidur. Mening waķtimda tinq-amanlik bolsa yahxi bolidu» dedi.
20 Hizķiyaning baxķa ixliri bilən səltənitining ħəmmə ķudriti tooŋrisida
wə rastlioŋan kəl bilən xəħərgə kiridioŋan su ləķmə tooŋrisida Yəħuda
padixaħlirining tarih kitabida pütülgəndur. 21 Hizķiya өz ata-bowilirining
arisida raħət tapķanda ooŋli Manassə uning ornida padixaħ boldi.

Yəħudaning padixaħi Manassə

21 1 Manassə padixaħ boloŋanda on ikki yaxķa kirip, Yerusalemda əllik bəx
yil səltənət ķildi. Uning anisining ismi Həfziba idi. 2 Manassə Hudawəndə
bəni-Israilning aldidin qiķiriwətkən taipilərning yirginqlik adətliridə yürüp,
Hudawəndining kəzliridə yaman boloŋinini ķilip, 3 Atisi Hizķiya buzoŋan
ķurbanlik egizliklirini yənə yasitip, Baaloŋa ķurbangaħlar saldurup, Israilning
padixaħi Ahab ķiloŋandək bir Axirəni ķildurup, asmanning ħəmmə ķoxunioŋa
bax egip ibadət ķilatti. 4 U Hudawəndining bəytidimu ķurbangaħlar yasitatti.
U bəyt tooŋrisida: «Yerusalemda mening ismim bolsun» dəp Hudawəndə
eytķanidi. 5 Hudawəndining bəytining ikki ħoylisida asmanning ħəmmə
ķoxunioŋa ķurbangaħlar yasitip, 6 өz ooŋlini ottin ətküzüp, palqilik bilən
jadugərlik ķilip, jinkəx bilən əpsunqilarni bekitip, Hudawəndining nəziridə
yaman boloŋinini tola ķilip, uning oŋəzipini kəltürdi. 7 Өzi yasatķan Axəra
butsüritini bəyttə ķoydi. U bəyt tooŋrisida Hudawəndə Dawudķa wə uning ooŋli
Sulaymanoŋa eytķan idiki: «Bu əydə wə mən Israilning ħəmmə kəbililirining
arisidin iloŋioŋan Yerusalemda əbədkiqə mening ismimning hatirisini ķoyimən.
8 Əgər Israil өz bəndəm Musaoŋa ular bərgən ķanunning ħəmmisigə muwapiķ
yürüp, mən ularoŋa buyruoŋanning ħəmmisigə muwapiķ əməl ķilip yürsə,
mən ularning ata-bowilirioŋa bərgən yurttin ularni palitip qiķarmaymən»
dedi. 9 Lekin ular anglimaytti, qünki Manassə ularni xundaķ azdurdiki ,ular
bolsa Hudawəndə bəni-Israilning aldidin ħalak ķiloŋan taipilərdin oxuķraķ
yamanlik ķilatti. 10 Əmma Hudawəndə өz bəndiliri pəyoŋəmbərlərning wasitisi
bilən səz ķilip eyttiki: 11 «Yəħudaning padixaħi Manassə bu yirginqlik ixlarni
ķilip, uningdin ilgiri ətkən amoriylardin ziyadə yamanlik ķilip, өz butliri bilən
Yəħudani gunaħķa azidioŋini üqün, 12 Israilning Təngrisi Hudawəndə mundaķ

eytiduki: ‹ Mana Yerusalem bilən Yəḥudaning üstigə undaḳ bala kəltürimənki,
angliƣuqining ḳulaḳlirida jiringliƣay. 13 Mən Samariyəgə ixlətkən ɵlqəx
tanisi wə Ahabning bəytigə ixlətkən tiklikni ɵlqəx yipi Yerusalemƣa ixlitimən.
Kixi bir ḳaqini qayḳap, uni qayḳiƣandin keyin düm ḳoyƣandək, Yerusalemni
haliy ḳilip ɵrüwetimən. 14 Mirasimning pasanglirini ɵz düxmənlirining
ḳoliƣa tapxurup, ḥəmmə düxmənlirigə xikar wə olja ḳilip berimən. 15 Qünki
mening nəzirimdə yaman bolƣinini ḳilip, ularning ata-bowiliri Misirdin
qiḳḳan kündin tartip bu küngiqə mening ƣəzipimni kəltüridu.
16 Xuningdin baxḳa Manassə pütün Yerusalem bir qetidin yənə bir qetigiqə
hundin tolƣuqilik tola naḥəḳ ḳan tɵküp, ɵzi ḳilip turƣan gunaḥi bilən
Yəḥudani azdurup, Hudawəndining nəziridə yaman bolƣan ixni ḳilixḳa səwəb
boldi. 17 Manassəning baxḳa ixliri, uning ḥəmmə əməlliri wə ḳilƣan gunaḥi
toƣrisidin Yəḥuda padixaḥlirining tarih kitabida pütülgəndur. 18 Manassə ɵz
ata-bowilirining arisida raḥət tepip, ɵz ɵyining beƣida, yəni Uzzaning beƣida
dəpnə ḳilindi. Andin oƣli Amon uning ornida padixaḥ boldi.

Yəḥudaning padixaḥi Amon

19 Amon padixaḥ bolƣanda yigirmə ikki yaxḳa kirip, Yerusalemda ikki yil
səltənət ḳildi. Uning anisi Məxulləmət dəp atilip, yotbaliḳ Haruzning ḳizi idi.
20 Amon atisi Manassə ḳilƣandək Hudawəndining nəziridə yaman bolƣinini
ḳilatti. 21 U ɵz atisi mangƣan yolda mengip, atisi ibadət ḳilƣan butlarƣa ibadət
ḳilip, ularƣa bax egip 22 Hudawəndining yolida yürməy, ɵz ata-bowilirining
Təngrisi Hudawəndini tərk ḳildi. 23 Lekin Amonning hizmətkarliri uningƣa
suyiḳəst ḳilip, padixaḥni ɵz ordisida ɵltürdi. 24 Əmma yurtning həlḳi Amon
padixaḥḳa suyiḳəst ḳilƣanlarning ḥəmmisini ɵltürdi. Andin yurt həlḳi
uning ornida oƣli Yoxiyani padixaḥ ḳildi. 25 Amonning ḳilƣan baxḳa ixliri
toƣrisidin Yəḥuda padixaḥlirining tarih kitabida pütülgəndur. 26 Ular uni
Uzzaning beƣida, uning ɵz ḳəbrisidə dəpnə ḳildi. Andin oƣli Yoxiya uning
ornida padixaḥ boldi.

Yəḥudaning padixaḥi Yoxiya Təwrat kitabini tapidu

22 1 Yoxiya padixaḥ bolƣanda səkkiz yaxḳa kirip, Yerusalemda ottuz bir
yil səltənət ḳildi. Uning anisi Yedida dəp atilip, bozḳatliḳ Adayaning
ḳizi idi. 2 Yoxiyaning ɵzi Hudawəndining nəziridə yahxi bolƣanni ḳilip, ḥər
ixta atisi Dawudning yolida yürüp, haḥi ongƣa, haḥi qəpkə qiḳmaytti.
3 Ɵz səltənitining on səkkizinqi yilida Yoxiya padixaḥ katip Xafan bən

Azalyaħ bən-Məxullam Hudawəndining bəytigə əwətip eytti: [4] «Uluoŋ kaħin Hilķiyaning ķexioŋa qikip buyruoŋinki, u əzi Hudawəndining bəytigə kəltürülüp dərwaziwənlər həlķtin yioŋķan pulni sanap, [5] Hudawəndining bəytidə ixligüqilərning üstidə turoŋanlaroŋa tapxursun. Ular pulni Hudawəndining bəytining sunoŋan yərlirining onglitixi üqün bəyttə ixligüqilərgə berip, [6] yaoŋaqqilarning əzi bilən tamqilar wə taxqilaroŋa ixlitip bəytni onglitix üqün yaoŋaq bilən yonuloŋan taxlar setiwelix üqün bərsun» dedi. [7] Lekin ularning ķolioŋa tapxuruloŋan pulning ħesabi ķilinmidi, qünki ular insap ķilip ix ķilatti.

[8] Uluoŋ kaħin Hilķiya əzi katip Xafanoŋa: «Hudawəndining bəytidə Təwrat kitabini taptim» dedi. Xuni eytip, Hilķiya kitabni Xafanoŋa bərdi. Bərsə, u uni oķudi. [9] Andin keyin katip Xafan padixaħning ķexioŋa berip, padixaħķa həwər berip eytti: «Θz ķulliring bəyttiki pulni yioŋip, Hudawəndining bəytidə ixligüqilərning üstidə turoŋanlaroŋa tapxurup boldi». [10] Xuni dəp, katip Xafan padixaħķa: «Hilķiya kaħin ķolumoŋa bir kitabni bərdi» dedi. Andin Xafan kitabtin padixaħķa oķup bərdi.
[11] Padixaħ Təwrat kitabining səzini angliоŋanda əz eginlirini yirtiwətti. [12] Padixaħ əzi Hilķiya kaħin, Xafanning ooŋli Ahiķam, Mikaning ooŋli Akbor, Xafan katip wə padixaħning hizmətkari Asayaoŋa buyrup eytti: [13] «Berip, mening ħəķķimdə, ķowmning ħəķķidə wə pütün Yəħudaning ħəķķidə bu tepiloŋan kitabning səzi tooŋrisidin Hudawəndidin soranglar, qünki ata-bowilirimiz, haħi bu kitabning səzigə ķulaķ salmay, haħi biz üqün pütülgənning ħəmmisigə muwapiķ əməl ķilmioŋan səwəbtin Hudawəndining oŋəzipi bizgə ķarxi tutixķan.
[14] U waķit Hilķiya kaħin, Ahiķam, Akbor, Xafan wə Asaya degənlər kiyim saķlaydioŋan əyning həwər aloŋuqisi Xallum bən-Tiķwa bən-Harhasning hotuni Hulda ayal pəyoŋəmbərning ķexioŋa berip, uning bilən səzləxti. U əzi Yerusalemda xəħərning ikkinqi məħəllisidə olturatti. [15] U laroŋa eytti: «Israilning Təngrisi Hudawəndə mundaķ eytiduki: ‹ Silərni əwətkən kixigə eytinglarki: [16] «Hudawəndə mundaķ eytidu: ‹ Mana mən bu jayoŋa wə uning olturoŋuqilirioŋa bala kəltürüp, Yəħudaning padixaħi oķuoŋan kitabning ħəmmə səzigə muwapiķ ķilimən. [17] Qünki ular meni taxlap, baxķa təngrilərgə huxbuy isriķ yandurup, ķollirining ħəmmə ixliri bilən mening aqqiķimni kəltürgən. Uning üqün mening oŋəzipim əqürülməy, bu yərgə tutixidu›». [18] Lekin silərni Hudawəndidin sorioŋili əwətkən Yəħudaning padixaħioŋa mundaķ eytinglarki: «Sən angliоŋan səz tooŋrisida bolsa, Israilning Təngrisi Hudawəndə mundaķ eytiduki: [19] ‹ Sening kənglüng yumxap: «Ular dəħxət bilən lənətkə səwəb bolidu» dəp bu jay bilən anda olturoŋuqilar tooŋrisida eytķan səzümni angliоŋiningda Hudawəndining aldida yioŋliоŋining üqün mən

seni anglidim› dəp Hudawəndə eytar. 20 Uning üqün seni ata-bowiliringoŋa
koximən. Sən ez kəbrənggə aman-esən baroŋaysən. Sening kəzliring mən bu
jayoŋa kəltüridioŋan balani kərmigəy» dəp eytar›» dedi. Ular yenip bu həwərni
padixahka bərdi.

Yoxiyaning islahatliri

23 1 Padixah kiqkaroŋili kixi əwətkəndə Yəhuda bilən Yerusalemning
həmmə aksakalliri uning kexioŋa yioŋildi. 2 Padixah Hudawəndining
bəytigə qiksa, həmmə Yəhuda adəmliri wə Yerusalemda olturoŋanlarning
həmmisi, kahinlar bilən pəyoŋəmbərlər wə barqə həlk, kiqiktin tartip
qonglirioŋiqə həmmisi uning bilən qikti. Andin Hudawəndining bəytidə
tepiloŋan Təwrat kitabining həmmə səzini ularoŋa okup bərdi. 3 Padixah
tüwrükning yenida turup: «Biz Hudawəndigə əgixip, həmmə kənglimiz wə
həmmə jenimiz bilən uning əmrlirini, xahadətlirini wə kanunlirini tutup,
kitabta pütülgən əhdə səzini bəja kəltürəyli» dəp Hudawəndining huzurida
əhdə baoŋlisa, həlkning həmmisi əhdigə kirdi.
4 Andin keyin padixah uluoŋ kahin Hilkiya bilən uningoŋa karaydioŋan
kahinlaroŋa wə ham dərwaziwənlərgə: «Baal bilən Axəra butioŋa wə asmanning
həmmə koxunioŋa etilgən həmmə əswablarni Hudawəndining bəytidin
qikiringlar» dəp buyrup, Yerusalemning taxkirida Kidron etizlirida ularni
kəydürdi, lekin külni Bəytəlgə elip bardi. 5 U əzi Yəhuda padixahliri: «Ular
Yəhuda xəhərlirining kurbanlik egizlikliridə wə Yerusalemning qərisidiki
jaylarda huxbuy isrik yandursun» dəp tikligən but kahinlirini wə ham Baaloŋa,
xəms bilən ayoŋa wə yultuz bilən asmanning həmmə koxunioŋa huxbuy isrik
kəydüridioŋan kixilərni ixtin bikar kilip, 6 Hudawəndining bəytidin Axirə
butini qikirip, Yerusalemning taxkirioŋa elip berip, Kidron jiloŋisioŋa kəltürüp,
uxbu yərdə Kidron jiloŋisida kəydürüp, topa boloŋudək sokup awam həlkning
gəristanioŋa qaqturdi. 7 Andin həziləklik üqün Hudawəndining bəytidə
yasaloŋan hanilarni yikitip qikardi. Bularda hotunlar Axəra butioŋa qedir
tokuoŋanidi. 8 U əzi həmmə kahinlarni Yəhuda xəhərliridin qikirip, Gebadin
tartip Bərxebaoŋiqə kahinlar huxbuy isrik yanduroŋan kurbanlik egizliklərni
nijis kilip, dərwazilardiki kurbanlik egizliklərni, yəni xəhərning dərwazisining
qəp təripidə bolup xəhərning sərdari Yəxuaning dərwazisining kiridioŋan
yolning yenida bar kurbanlik egizliklərni yikitip buzdi. 9 Lekin kurbanlik
egizliklirining kahinliri əz buradərliri bilən petir nenidin yesimu, Yerusalemda
Hudawəndining kurbangahioŋa qikkili ijazət tapmaytti. 10 Heqkim əz ooŋli yaki
kizini, Molohning izzitigə anda ottin ətküzmisun dəp, u əzi Bən-Hinnomning

wadisidiki Tofətni ħəm nijis ķildi. [11] Yəħuda padixaħliri xəmxkə muķəddəs ķilip Hudawəndining bəytigə kiridioŋan yolda ķoyup məħrəm Netanməlәkning bəytning qetidiki hanisining yenida saķlioŋan atlarni qiķirip, xəmsning ħarwilirini otta kəydürdi. [12] Yəħuda padixaħliri Aħazning balihanisining əgzisidə salduroŋan ķurbangaħlarni wə Manassə Hudawəndining bəytining ikki ħoylisida yasatķan ķurbangaħlarni qeķip, aldirap u yərdin uning topisini Ķidron jiloŋisioŋa taxlatti. [13] Israilning padixaħi Sulayman Yerusalemning xərķ təripi bilən ħalak teoŋida sidoniylarning yirginqi Axtarot, moabiylarning yirginqi Kemox wə bəni-Ammonning yirginqi Milkomoŋa yasatķan ķurbanlik egizliklirini padixaħ nijis ķildurup, [14] butsürətlirini parqilap, Axirə butlirini yiķitip, turoŋan yərlirini adəm səngəkliri bilən toldurdi.
[15] Nəbatning ooŋli Yərobiam Israilni gunaħ ķildurup, Bəytəldə salduroŋan ķurbangaħ bilən ķurbanlik egizliki bolsa bu ķurbangaħ bilən ķurbanlik egizlikini ħəm qaķti. Andin ķurbanlik egizlikini parə-parə ķilip kəydürüp, Axirə butini ħəm kəydürdi. [16] Yoxiya burulup ķarap, taoŋdiki ķəbrilərni kərüp, kixi əwətip ķəbrilərdin səngəklərni qiķirip ķurbangaħta kəydürdi. Undaķ wəķə bolidu dəp, Hudawəndining səzini dəp bərgən Hudaning adimining jakarlioŋinioŋa muwapiķ ķurbangaħni nijis ķildi. [17] U soridiki: «Mən anda kərgən yadikar kimningki bolidu?» Xəħərning həlķi uningoŋa eytti: «Hudaning bir adimining ķəbrisi bolidu. U əzi Yəħudadin kelip, sən əmdi Bəytəldiki ķurbangaħķa ķiloŋan ixtin həwər berip, xuni jakarlioŋanidi». [18] U eytti: «Uni ķoyunglar. Ħeqkim uning səngəklirini midirlatmisun» dəp eytķini bilən uning səngəkliri bilən Samariyədin kəlgən pəyoŋəmbərning səngəklirigə təgməy ķoydi.
[19] Andin Yoxiya Israilning padixaħliri Hudawəndining oŋəzipini kəltürüp Samariyəning xəħərliridə yasatķan ħəmmə ķurbanlik egizliklirining əylirini yiķitip, Bəytəldə ķiloŋandək ularni harab ķilip, [20] andaki ķurbanlik egizliklirining ħəmmə kaħinlirini ķurbangaħning üstidə əltürüp, anda adəm səngəklirini kəydürüp, Yerusalemoŋa yetip bardi.

Pasha ħeyti tutulidu

[21] Əmma padixaħ həlķning ħəmmisigə: «Bu əħdə kitabida pütülgəndək Təngringlar Hudawəndining Pasha ħeytini tutunglar» dəp buyrudi. [22] Ħakimlar Israilni ħəküm ķiloŋandin tartip, haħi Israil padixaħlirining waķtida, haħi Yəħuda padixaħlirining waķtida undaķ Pasha ħeyti tutuloŋan əməs idi. [23] Lekin Yoxiya padixaħning səltənitining on səkkizinqi yilida Hudawəndining undaķ bir Pasha ħeyti Yerusalemda tutuldi.
[24] Andin Yoxiya Yəħuda yurti bilən Yerusalemda bar boloŋan jinkəx

bilən əpsunqilarni qikirip, tərafim bilən baxka butsürətlirini harab kilip, Yəhuda yurti bilən Yerusalemdiki həmmə yirginqni yokitip, Hilkiya kahin Hudawəndining bəytidə tapkan kitabta pütülgən Təwratning səzini bəja kilatti. 25 Uningdək Musaning kanunioqa muwapik pütün kəngli, pütün jeni, pütün küqi bilən Hudawəndigə mayil boloqan bir padixah uningdin ilgiri kopmioqanidi wə uningdin keyin uningoqa ohxax birkim kopmidi.
26 Lekin Hudawəndining aqqiki Manassəning kiloqan yamanliki üqün kelip, Yəhudaoqa tutaxkandin keyin, Hudawəndə əz qong oqəzipining xiddətlikidin yanmidi. 27 Hudawəndə eytti: «Israilni taxlioqandək Yəhudanimu əz kəzümdin taxlap, əzüm iloqioqan bu xəhər Yerusalemni tərk kilip, anda «Mening ismimning hatirisi bolidu» degən bəytni taxlaymən» dedi.
28 Yoxiyaning baxka ixliri wə kiloqinining həmmisi Yəhuda padixahlirining tarih kitabida pütülgəndur.
29 Uning künliridə Misirning padixahi Firəwn Neko Assuroqa karxi qikip, Firat dəryasioqiqə bardi. U wakit Yoxiya padixah uningoqa karxi qikti. Lekin Firəwn uni kərüp Məgiddoda əltürdi. 30 Adəmliri uning ölükini bir harwida selip, Məgiddodin Yerusalemoqa elip berip, uni uning əz kəbrisidə dəpnə kildi. Əmma yurtning həlki Yoxiyaning ooqli Yəhoahazni elip məsihləp, atisining ornida padixah kildi.

Yəhudaning padixahi Yəhoahaz

31 Yəhoahaz padixah boloqanda yigirmə üq yaxka kirip, üq ay Yerusalemda səltənət kildi. Uning anisi Hamutal dəp atilip, libnalik Yərəmiyaning kizi idi.
32 Yəhoahaz ata-bowiliri kiloqandək Hudawəndining nəzaridə yaman boloqanni kilatti. 33 Əmma Firəwn Neko, u Yerusalemda səltənət kilmisun dəp, uni Hamat yurtidiki Riblada solap koyup, yüz talant kümüx bilən bir talant altun yurtka hiraj koydi. 34 Andin Firəwn Neko Yoxiyaning ooqli Elyakimni uning atisining ornida padixah kilip, uni Yəhoyakim dəp atidi. Lekin Yəhoahazni əzi bilən Misiroqa elip kətti. U Misiroqa kelip, anda öldi.

Yəhudaning padixahi Yəhoyakim

35 Yəhoyakim kümüx bilən altunni Firəwngə berətti. Lekin Firəwnning buyruoqinioqa muwapiki pulni yioqip bərmək üqün yurtka baj-alwan koyup, hərbirigə tayin kilinoqinioqa muwapik yurtning həlkigə kümüx bilən altunni qeqip, Firəwn Nekooqa hiraj kilip berətti. 36 Yəhoyakim padixah boloqanda yigirmə bəx yaxka kirip, on bir yil Yerusalemda səltənət kildi. Uning anisi Zəbida dəp atilip, rumahlik Pədaya kizi idi. 37 Yəhoyakim əz ata-bowiliri

ķiloǫinining ħəmmisigə ohxax Hudawəndining nəziridə yaman boloǫinini ķilatti.

Yəħudaning üq yil Babiloǫa təwə boluxi

24 [1] Uning künliridə Babilning padixaħi Nəbukədnəsər qiķti. Yəħoyaķim bolsa üq yiloǫiqə uningoǫa təwə bolup, andin itaitidin qiķip kətti. [2] U waķit Hudawəndə kaldaniylar bilən arramiylarning ķoxunlirini wə ħəm moabiylar bilən bəni-Ammonning ķoxunlirini uning üstigə əwətti. Hudawəndə əz bəndiliri pəyoǫəmbərlərning wasitisi bilən eytķandək ularni Yəħudaning üstigə uni ħalak ķiloǫili əwətti. [3] Xəksiz Hudawəndining buyruķi bilən bu bala Yəħudaning üstigə kəldi, qünki Manassəning gunaħi bilən ħəmmə ķiloǫini üqün u Yəħudani əz yüzidin kətküzdi. [4] Hudawəndə uning naħaķ ķan təküp, Yerusalemni ķan bilən toldуroǫinini əpu ķiloǫili unimidi. [5] Yəħoyaķimning baxķa ixliri wə ķiloǫinining ħəmmisi Yəħuda padixaħlirining tarih kitabida pütülgəndur. [6] Yəħoyaķim əz ata-bowilirining arisida raħət tapķanda ooǫli Yəħoyakin uning ornida padixaħ boldi. [7] Andin keyin Misirning padixaħi əz yurtidin yənə qiķmidi. Qünki Babilning padixaħi Misirning jiloǫisidin tartip Firat dəryasioǫiqə Misir padixaħining ħəmmə təwə yərlirini tartiwaloǫanidi.

Yəħudaning padixaħi Yəħoyakin —

[8] Yəħoyakin padixaħ boloǫanda on səkkiz yaxķa kirip, üq ay Yerusalemda səltənət ķildi. Uning anisi Nəhuxta dəp atilip, Yerusalemlik Əlnatanning ķizi idi. [9] Yəħoyakin əz atisi ķiloǫandək Hudawəndining nəziridə yaman boloǫinini ķilatti. [10] U waķit Babilning padixaħi Nəbukədnəsərning adəmliri Yerusalemoǫa qiķip, xəħərni ķorxidi. [11] Uning adəmliri xəħərni ķorxap turoǫanda Nəbukədnəsər əzi ħəm xəħərgə ķarxi qiķti. [12] Əmma Yəħudaning padixaħi Yəħoyakin bilən anisi, hizmətkarliri, sərdarliri wə məħrəmliri Babil padixaħining ķexioǫa qiķti. Qiķsa, Babilning padixaħi əz səltənitining səkkizinqi yilida uni əsir ķilip, [13] Hudawəndining bəytining ħəmmə həziniliri bilən padixaħning ordisidiki həzinini elip, Israilning padixaħi Sulayman Hudawəndining bəyti üqün ətküzgən ħəmmə altun əswablirini Hudawəndə eytķinioǫa muwapiķ sundurup, [14] ħəmmə Yerusalemning həlķini, yəni ħəmmə sərdarlarni, ħəmmə palwanlarni, on ming əsirni tutup, ħəmmə ħünərwən bilən təmürqilərnimu elip kətti. Yurt həlķining ħəmmidin miskinliridin baxķa ħeqkim ķalmidi. [15] U əzi Yəħoyakinni elip ketip, padixaħning anisini, padixaħning hotunlirini, uning məħrəmlirini wə yurtning uluǫlirini əsir ķilip,

Yerusalemdin Babilƣa elip bardi. 16 Babilning padixaḥi yəttə ming küqlük
palwanlarning ḥəmmisini tutup, sani ming bolup mustəḥkəm wə jənggə layiḳ
bolƣan ḥünərwən bilən təmürqilərning ḥəmmisini əsir ḳilip, Babilƣa elip
kətti. 17 Lekin Babilning padixaḥi Yəḥoyakinning taƣisi Mattanyani uning
ornida padixaḥ ḳilip, ismini Zidḳiya dəp atidi.

Yəḥudaning padixaḥi Zidḳiya

18 Zidḳiya əzi padixaḥ bolƣanda yigirmə bir yaxḳa kirip, on bir yil
Yerusalemda səltənət ḳildi. Uning anisi Hamutal dəp atilip, libnaliḳ
Yərəmiyaning ḳizi idi. 19 Zidḳiya Yəḥoyaḳim ḳilƣandək Hudawəndining
nəziridə yaman bolƣanni ḳilatti. 20 Qünki Yerusalem bilən Yəḥudaƣa bolƣan
wəḳə Hudawəndining ƣəzipi üqün boldi. Ahir u ularni əz yüzidin kətküzdi.
Lekin Zidḳiya Babilning padixaḥiƣa hiyanət ḳildi.

Yəḥudaning həlḳi əsir bolup Babilƣa elip ketilixi

25 1 Uning səltənitining toḳḳuzinqi yilida oninqi ayida ayning oninqi
künidə Babilning padixaḥi Nəbukədnəsər ḥəmmə ḳoxuni bilən
Yerusalemƣa kelip, uni ḳorxidi. Ular bolsa xəḥərning qərisidə bir ḳorxaw
temini yasap ḳoydi. 2 Bu təriḳidə xəḥər əzi Zidḳiya padixaḥning səltənitining
on birinqi yiliƣiqə ḳorxiwelindi. 3 Lekin ayning toḳḳuzinqi künidə xəḥərdə
aqarqiliḳ undaḳ ḳattiḳ boldiki, xəḥər həlḳigə yegili nan tepilmidi. 4 Xəḥər
xikəstə bolup elinip, kaldaniylar xəḥərning qərisini ḳorxap turƣanda ḥəmmə
əskərlər keqisi ikki sepilning otturisida bolup padixaḥning beƣiƣa baridiƣan
dərwazidin qiḳip, qəl təripigə ḳeqip kətti. 5 Əmma kaldaniylarning ḳoxuni
padixaḥni ḳoƣlap, Yerihoning qəlidə uningƣa yetip, ḳoxuni tarilip uningdin
kətkəndə 6 padixaḥni tutup, Riblaƣa elip qiḳip, Babil padixaḥining ḳexiƣa
kəltürüp, anda soraḳ ḳilip ḥəküm ḳildi. 7 Andin Zidḳiyaning balilirini uning
kəzlirining aldida əltürüp, Zidḳiyaning kəzlirini oyup, uningƣa ixkəl selip
Babilƣa elip bardi.
8 Əmdi bəxinqi ayda ayning yəttinqi künidə, yəni Babilning padixaḥi
Nəbukədnəsərning səltənitining on toḳḳuzinqi yilida Babil padixaḥining
sərdari Nəbuzaradan Yerusalemƣa kelip, 9 Hudawəndining bəyti bilən
padixaḥning ordisini kəydürüp, dərwəḳə Yerusalemdiki ḥəmmə əylərni,
hususən uluƣlarning makanlirini otta kəydürdi. 10 Ƣulamlarning sərdari
bilən bolƣan ḥəmmə kaldaniylarning ḳoxuni Yerusalemning qərisidiki
sepilni qeḳip yiḳitti. 11 Andin ƣulamlarning sərdari Nəbuzaradan

xəĥərdə ķoyuloɣan həlķning ķaloɣanlirini Babil padixaĥining təripigə ətüwaloɣanlaroɣa ķoxup, ķaloɣanlarning ĥəmmisini əsir ķilip elip kətti.
12 Lekin oɣulamlarning sərdari əzi yurtning kiqikliridin bəzisini ķoyup,
baoɣwən bilən dehķanlar ķildi.
13 Hudawəndining bəytidiki mis tüwrüklirini, das təgliklirini wə
Hudawəndining bəytidiki mis kəlini kaldaniylarning əzi qeķip, Babiloɣa
elip bardi. 14 Ular ķazan bilən gürjəklərni, piqaķ bilən ķaqilarni, yəni
ibadət ķilixta ixlətkən ĥəmmə mis ķaqilarni elip kətti. 15 Oɣulamlarning
sərdari bolsa isriķdanlarni wə ķaqilarni elip, sap altun bilən sap kümüxtin
ətkən ĥəmmə nərsilərni ĥəm elip kətti. 16 Sulayman Hudawəndining bəyti
üqün ətküzgən ikki tüwrük, bir mis kəli wə das təglikliri bolsa bu ĥəmmə
nərsilərning misi tolilikidin tartilalmaytti. 17 Tüwrüklərning ĥərbiri on
səkkiz gəz egiz bolup, uning təpisidiki tajning egizliki üq gəz idi wə toroɣa
ohxax zinnətlik rojək bilən anar sürətliri tüwrüktiki tajning qərisidə bolup,
ĥəmmisi mistin idi wə ĥəmmə yənə bir tüwrüktiki tor zinnitining üstidə
xularoɣa ohxax anar sürətliri bar idi.
18 Oɣulamlarning sərdari əzi bax kaĥin Səraya, ikkinqi kaĥin Zəfanyani
wə üq nəpər dərwaziwənni tutup, 19 xəĥərdin əskərlərning üstidiki bir
məĥrəmni wə xəĥərdə ķelip padixaĥning ķexida turoɣanlarning bəxini,
yurt həlķini kərəktin ətküzüp ķoxunning qong katipi boloɣan kixini, həlķtin
bolup xəĥərdə ķaloɣan atmix adəmni ĥəm tutti. 20 Bularni oɣulamlarning
sərdari Nəbuzaradan tutup, Riblaoɣa Babil padixaĥining ķexioɣa elip bardi.
21 Babilning padixaĥi ularni Hamatning yurtidiki Riblada urup əltürdi.
Xu tərikidə Yəĥuda əsir bolup, əz yurtidin kətti. 22 Lekin Yəĥuda yurtida
ķaloɣan həlķ, yəni Babilning padixaĥi Nəbukədnəsər anda ķoyoɣanlarning
üstidə Gedalya bən-Ahiķam bən-Xafanni ĥakim ķilip ķoydi. 23 Əmma
ķoxunning ĥəmmə sərdarliri bilən ularning adəmliri: «Babilning padixaĥi
Gedalyani yurtning üstidə ĥakim ķilip ķoydi» dəp angliɣanda Nətanyaning
ooɣli Yismaəl, Ķareaĥning ooɣli Yohanan, Tanhumətning ooɣli nətofatlik
Səraya wə maakalikning ooɣli Yaazanya degənlərning əzi bilən ularning
adəmliri Mispaĥķa Gedalyaning ķexioɣa kəldi. 24 Gedalya ularning əzi bilən
adəmlirigə ķəsəm berip eytti: «Kaldaniylarning adəmliridin ķorķmanglar
yurtta ķelip, Babilning padixaĥioɣa hizmət ķilsanglar, silərgə yahxi bolidu»
dedi.
25 Lekin yəttinqi ayda xaĥzadə boloɣan Yismaəl bən-Nətanya bən-Əlixama
əzigə on adəmni ĥəmraĥ ķilip kelip, Gedalyani wə Mispaĥta uning ķexida
turoɣan yəĥudiy bilən kaldaniylarni əltürdi. 26 Andin kiqiktin tartip
qongliriɣiqə ĥəmmə həlķning əzi ķoxunlarning sərdarlirioɣa ķoxulup ķopup,
kaldaniylardin ķorķķaq Misiroɣa bardi.

Yəḥoyakin Babilning padixaḥi Yəḥoyakinoɣa yahxiliḳ ḳilidu

27 Əmma Yəḥuda padixaḥi Yəḥoyakin əsirlikkə kətkəndin ottuz yəttə yil
keyin on ikkinqi ayda ayning yigirmə yəttinqi künidə Babilning padixaḥi Əwil-
Merodak əzi padixaḥ boloɣan yilida Yəḥudaning padixaḥi Yəḥoyakinning
bexini egiz kətürüp, uni zindandin qiḳirip, 28 uningoɣa yahxi səz ḳilip, Babilda
uning ḳexida turoɣan padixaḥlarning arisida birinqi jayni bərdi. 29 U məḥbus
eginini seliwetip, pütün əmridə padixaḥning dastihinidin ḥəmixə taam yəytti.
30 Pütün əmridə padixaḥning təripidin ḥər kün uningoɣa təyinlik risḳ berilətti.